BIULETYN KOWIEŃSKI
WILBI.

№ Wilno, dnia 21 grudnia 1925 roku.- 19.

Treść numeru:

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ~~DOMINIKAŃSKA № 13.~~ XXXXXXXXXXXXXXXX
Wileńska 25 m.3.

-------oooOooo---------

I,ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ,

Co dały Litwie układy z Polską w ujęciu "Lietuvos Žinios".- "Lietuvos Žinios" w N,273 z 3/XII r,b, zamieszczają artykuł,w którym zastanawiają się nad wynikami układów polsko-litewskich z punktu widzenia litewskiego Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

Dla Litwy wyniki układów z Polską były jedynie ujemne i to zarówno pod względem polityki zagranicznej,jak też wewnętrznej,

Układy polsko-litewskie rozpoczęły się w przededniu konferencji genewskiej i locarneńskiej,Polsce chodziło o zamanifestowanie swej pokojowości dla usprawiedliwienia się w oczach Europy,a zwłaszcza w oczach demokracji francuskiej,Chodzą pogłoski, iż Francja wywarła na Skrzyńskiego presję w kierunku pojednania się z Litwą,To też w interesie polskim leżało nawiązać z Litwą kontakt,chociażby nawet pod pozorem uregulowania spławu drzewa Niemnem,Politykierzy litewscy pośpieszyli zgodzić się na propozycje polskie i ani się obejrzeni jak zostali przez dyplomację Skrzyńskiego uwikłani,-

Cała prasa zagraniczna wróżyła sporowi litewskiemu rychły koniec i wychwalała dyplomację polską za jej "pokojową i liberalną" politykę, oraz za umiejętność nawiązania bezpośredniego kontaktu z Litwą,głoszącą aż do ostatka o stanie wojny z Polską,-

Pozatem Polacy potrafili natchnąć Europę Zachodnią przekonaniem,że Litwa nie nawiązywała dotychczas stosunków z Polską bynajmniej nie z powodu Wilna,a tylko chcąc uporać się z przeprowadzeniem reformy rolnej, przy pomocy której pragnęli Litwini "oczyścić" swój kraj pod względem narodowościowym,Dopiero po przeprowadzeniu reformy rolnej, jak oświadcza niejaki p,M, Korczak w czasopiśmie: "L'est européen /N,5-6/,rząd litewski postanowił rozpocząć bezpośrednie układy z Polską,Jednakże, te ostatnie zbyt nagle zaskoczyły opinję litewską,to też gabinet Petrulisa musiał,zdaniem p,Korczaka,paść ofiarą nieprzygotowania gruntu na układy bezpośrednie,Poza reformą rolną istniały jeszcze dwie przyczyny,które zmusiły rząd litewski do układów z Polską,a mianowicie:1/kryzys ekonomiczny Litwy oraz 2/stopniowy upadek portu Kłajpedzkiego,Skierowanie sporu polsko-litewskiego na te tory jest dla zagranicy faktem wiele mówiącym,Układy polsko-litewskie mocno wpłynęły na osłabienie zajmowanego dotychczas przez rząd litewski stanowiska w sprawie wileńskiej,"Stan wojny"pomiędzy Polską a Litwą stał się przedmiotem ironji,Litwini przez rozpoczęcie układów z Polską,przedewszystkiem złamali głoszoną przez siebie zasadę,iż nie będą pertraktowali z Polakami,zanim ci ostatni nie zwrócą Litwie Wilna,Z drugiej zaś strony Litwini przysłużyli się Polsce dając jej możność ogłoszenia przed światem swych tendencyj pokojowych,Ostatnią wreszcie konsekwencją układów było wzmiankowane już osłabienie pozycji litewskiej w sprawie wileńskiej,-

"Techniczny" temat układów polsko-litewskich został przez zagranicę uznany za polityczny,-Pomimo tego, że układy w Lugano zostały przerwane /Polacy stali się po konferencji locarneńskiej bardziej nieprzystępni/ p,Wasilewski potrafił,za pośrednictwem agencji Havasa puścić w świat komunikat,w którym Litwa przedstawiona jest jako kraj stojący nad przepaścią,Kłajpeda upada,stosowany zaś przez Litwinów terror doprowadził do przegrgranej litewskiej podczas wyborów sejmikowych,-

Układy z Polską odbiły się również ujemnie na wewnętrznej polityce litewskiej:1/pogłębiły przepaść pomiędzy opozycją a sferami rządowemi,2/ paru redaktorów pism znalazło się w więzieniu z powodu niewinnych karykatur politycznych,-3/nowy gabinet okazał się pod względem prestige'u moralnego niższym od swego poprzednika,-

Skoro spław Niemna posiada znaczenie międzynarodowe,w takim razie dlaczego nie zaproszono do Kopenhagi delegacji rosyj-

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

C o d a ł y L i t w i e u k ł a d y z P o l s k ą . W artykule "Lietuvos Žinios" Nr 273 z 3/XII r.b. zamieszcza artykuł, w którym zastanawia się nad wynikami układów polsko-litewskich z punktu widzenia litewskiego. Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

Dla Litwy wyniki układów z Polską były jedynie ujemne i to zarówno pod względem politycznym jak też gospodarczym. Układy polsko-litewskie rozpoczęły się w przededniu konferencji genewskiej i [illegible]. Poroleca, ażeby o zagadnieniu swoich pokojowych dążeniach wypowiedziała się w oczach Europy, a zwłaszcza w oczach dyplomacji francuskiej. Chodzi o to, iż Francja wywarła na Skrzyńskiego presję w kierunku porozumienia się z Litwą. To też w interesie polskim leżało nawiązanie z Litwą kontakt, chociażby nawet pod pozorem uregulowania spławu drzewa Niemnem. Politycy litewscy pośpieszyli zgodzić się na propozycje polskie i ani się obejrzeli, jak zostali przez dyplomację Skrzyńskiego uwikłani.

Cała prasa zagraniczna wróżyła sprawie litewskiej rychły koniec i wychwalała dyplomację polską za jej "pokojową" i liberalną politykę, oraz za umiejętność nawiązania bezpośredniego kontaktu z Litwą, głosząc aż do ostatka o stanie wojny z Polską.

Poza tym Polacy potrafili natchnąć Europę Zachodnią przekonaniem, że Litwa nie nazywała dotychczas stosunków z Polską nienormalnymi z powodu Wilna, a tylko chce uprzątnąć się z przeprowadzeniem reformy rolnej, przy pomocy której pragnęli Litwini "oczyścić" swój kraj pod względem narodowościowym. Dopiero Korzon przeprowadzeniu reformy rolnej, jak ośmieszała ślepki p. M. Kamiecak w czasopiśmie: "L'est européen" /N.5-6/ rząd litewski postanowił rozpocząć bezpośrednie układy z Polską. Jednakże, że odsłonić zbyt nagle zakończyły opinię litewską, to też gabinet Fultynza musiał zdaniem p. Korczaka paść ofiarą nieprzychylnego stanowiska na układy bezpośrednie. Poza reformą rolną istniały jeszcze inne przyczyny, które zmusiły rząd litewski do układów z Polską, a mianowicie: 1/ kryzys ekonomiczny Litwy, oraz 2/ stopniowy upadek portu Kłajpedzkiego. Skierowanie spławu polsko-litewskiego na te tory jest dla zagranicy faktem niezmiernie doniosłym. Układy polsko-litewskie mocno wpłynęły na osłabienie zagwarantowanego dotychczas przez rząd litewski stanowiska w sprawie wileńskiej. "Stan wojny" pomiędzy Polską a Litwą stał się przedmiotem ironii. Litwini przez rozpoczęcie układów z Polską, przedewszystkiem ośmieszali głoszoną przez siebie zasadę, iż nie będą pertraktowali z Polakami, zanim ci ostatni nie zwrócą Litwie Wilna. Z drugiej zaś strony Litwini przyczynili się Polsce dając jej możność ogłoszenia przed światem swoich tendencyj pokojowych. Ostatnie wreszcie konsekwencja układów było wspomniane już osłabienie pozycji litewskiej w sprawie wileńskiej.

"Techniczny" temat układów polsko-litewskich został przez zagranicę uznany za polityczny. Pomimo tego, że układy w Lugano zostały przerwane /Polacy stali się na konferencji Kłajpedzkiej bardziej nieprzychylni/, p. Wasilewski przybył do Kowna z pełnomocnictwem agencji na wsią [illegible] Kowna Litwa przedstawiona jest, jako kraj, gdzie [illegible] upada, stosowany jest przez Litwinów terror [illegible] do przemocy litewskiej podczas wyborów sejmikowych.

Układy z Polską odbiły się również ujemnie na wewnętrznej polityce litewskiej: 1/ pogłębiły przepaść pomiędzy opozycją a sferami rządowemi, 2/ paru redaktorów pism znalazło się w więzieniu z powodu niewinnych karykatur politycznych, 3/ nowy gabinet okazał się pod względem prestiżu moralnego niższym od swego poprzednika.

Skoro spław Niemnem posiada znaczenie międzynarodowe, w takim razie dlaczego nie zaproszono do Kopenhagi delegacji [illegible]

skiej,Przecież Rosja wyraźnie zaznaczyła,iż jest zainteresowana w spławie drzewa i układach polsko-litewskich,Udział Rosji w tych ostatnich nadałby układom całkiem odmienne znaczenie.-
Z drugiej strony Litwa mogła uniknąć bezpośrednich układów z Polską przez uczynienie z kwestji spławu drzewa Niemnem aktu jednostronnego i przez zwykłe komunikowanie państwom zainteresowanym o otwarciu komunikacji rzecznej,Nie było bowiem najmniejszej potrzeby rozpoczynania,wbrew stanowisku narodu litewskiego,układów z Polską,ani tembardziej stania się narzędziem polityki polskiej,Jednak Rubikon został przekroczony i obecnie pozostaje jedynie skonstatować fakt dokonany,-

L i t e w s k i e m y ś l i o W i l n i e ,- N,48 "Lietuvisa" przynosi ciekawy artykuł p,Smetony pod tytułem:"Myśli o Wilnie",W artykule tym p,Smetona wyraźnie zupełnie stwierdza nieaktualność zagadnienia wileńskiego i oświadcza że ważniejszą rzeczą jest zrobienie porządku w Kowieńszczyźnie,niż myślenie o Wilnie,Dowodzi on, że walkę o Wilno należy stoczyć duchową,że wilnianie wtedy zapragną Litwinów gdy Litwa osiągnie wysoki poziom materjalny i moralny,że sukces nawet wojennych,niem nadługo pozostawiłby Wilno w rękach Litwinów,-

Przyznać trzeba,że głos p,Smetony w sprawie wileńskiej różni się zasadniczo od głosów przedstawicieli innych obozów politycznych tem,że stwierdza absolutną niewczesność agresywnych zamiarów litewskich w stosunku do Wilna,Mimo to,że konkluzja artykułu p,Smetony jest całkiem realna,artykuł zawiera cały szereg nieścisłości i przypuszczeń,mogących być obliczonemi tylko na naiwność czytelników,Do nich zaliczyć należy twierdzenie,że Wilnianie pragnęli w roku 1919 i 1920 Litwinów i że w wypadku materjalnego czy moralnego podniesienia się Litwy zmienią swe nastroje obecne,Ze względu na ciekawy temat artykułu podajemy go w obszerne streszczeniu:

Kwestja odzyskania Wilna dręczy sumienie każdego prawdziwego Litwa,Jednocześnie jednak każdy prawdziwy Litwin przyznać musi, że do utraty Wilna przyczynili się najwięcej sami Litwini przez przenoszenie interesów partyjnych ponad państwowe i narodowe,Skoro Litwini istotnie więc pragną odzyskania Wilna to muszą uderzyć się w piersi i zacząć reformę od siebie,Litwini powinni stać się godnymi Wilna,pozyskać jego sympatje i wejść doń z czystem sercem,Trudniejsza to sprawa, aniżeli orężne zajęcie miasta,Zresztą,po zajęciu Wilna orężem,Litwini mogą z powodzeniem być orężem stamtąd wygnani,-

Kwestja wileńska jest kwestją litewskiego sumienia narodowego,Dopiero wówczas, gdy Litwa osiągnie wysoki poziom materjalny i moralny,stanie się ona dla Wilna atrakcją,Bez tego bowiem sukces litewski będzie niewielki nawet wrazie zewnętrznego opanowania Wilna,W 1919 i 1920 r, Wilno Litwinów wyczekiwało,Litwa cieszyła się sympatjami Wilnian,Obecnie tego niema, Wprawdzie Polska dziś również nie może się pochwalić sympatjami w Wileńszczyźnie,lecz stąd bynajmniej nie płynie wyprowadzany przez niektórych Litwinów wniosek,że Wilnianie skłonią tem samem swe serca ku Litwie,Przecież dla Wilna istnieją poza Warszawą i Kownem inne jeszcze horyzonty polityczne,-

w dwóch ostatnich ... na drugiej stronie ... dów z Polską ... aktu jednostronnego ... t aresowanym o otwarciu komunikacji rzecznej, nie było bowiem najmniejszej potrzeby rozpoczynania, wobec stanowiska narodu ... skiego, układów z Polską, ani tembardziej ... Jednak Rutkow...

polityki polskiej, jednak ... został przekreślony i obecnie pozostaje jedynie skonstatować fakt dokonany.-

... pod tytułem "Myśli o Wilnie", w artykule tym pomieszczonym wyraźnie zupełnie stwierdza nieaktualność zagadnienia wileńskiego, że najważniejszą teraz jest zrobienie po... w Kowieńszczyźnie, niż myślenie o Wilnie. Dowodzi on, że walkę o ...

... Zawiera ...

... tylko na naturalność czytelników ... objaśnienie, że Wi... w wypadku materialnego ... obecnie. Że ...

... gdy sumienie każdego prawdziwego Litwina, jednak każdy prawdziwy Litwin przyznać musi, że do utraty Wilna przyczynili się najwięcej sami Litwini przez przenoszenie interesów partyjnych ponad ... i narodowe. Skoro Litwini tej walki nie wygrali ... to muszą uderzyć się w piersi i przyznać ... i powinni stać się godnymi ...

Litwa nie stoi na wysokości zadania,ani pod względem materjalnym,ani też moralnym.Jedynie litewskie sfery rządzące / "krikszczioniowie"/ są zadowolone z obecnego stanu rzeczy.Do władzy dorwali się w Litwie ludzie,którzy przed wojną byli niczem,to też obecnie za wszelką cenę chcą utrzymać stan rzeczy.Ludziom tym dobrze jest i bez Wilna.Co więcej boją się oni poruszania problemu wileńskiego,ażeby nie zakłócać sobie wygodnego żywota.-

Na Litwie rozlega się powszechne szemranie.Zle jest zarówno pod względem moralnym /partyjnictwo,nienawiść,deptanie zasad,prawa i sprawiedliwości,niezgodność pomiedzy czynami a słowami/ jak też materjalnym /niefortunne przeprowadzenie reformy rolnej/.To też przyszłość państwa litewskiego nasuwa jedynie posępne myśli.Na zakończenie powtórzyć jeszcze raz należy,iż wpierw muszą Litwini zrobić u siebie porządek,a potem dopiero myśleć o odzyskaniu Wilna.-

"T r i m i t a s" o p o l i t y c e p o l o h o f i l s k i e j p a ń s t w b a ł t y c k i c h i j e j z a ł a m a n i u s i ę .-Podajemy poniżej streszczenie artykułu umieszczonego w N.48 "Trimitasa" z dn.10/XII.1925 r.-

W państwach nadbałtyckich /zwłaszcza w Łotwie i Estonji/ daje się obecnie wyczuwać niepokój,wywołany tem,że układ locarneński pokrzyżował dotychczasowe ich plany polityczne.- Do niedawna jeszcze państwa nadbałtyckie spodziewały się uzyskać wiele poparcia ze strony Francji faworyzującej Polskę. Tem się też tłumaczy fakt trzymania się przez państwa nadbałtyckie poły polskiej i milczącej ich zgody na okupację polską ziem litewskich,białoruskich i ukraińskich.Obecnie zaś po oddaniu przez Francję Polski na łaskę Ligi Narodów,sytuacja uległa zasadniczej zmianie.Ani Polska, ani trzymające się jej poły państwa nadbałtyckie nie mogą odtąd liczyć na pomoc materjalną Francji.-

Zawiedzione w swych rachubach politycznych państwa nadbałtyckie szukają teraz wyjścia z tej trudnej sytuacji.Za najlepsze wyjście uznały one próbę pogodzenia za wszelką cenę Litwy z Polską.Ponieważ Litwa nie poddawała się namowom,więc zabrano się do pogróżek,a nawet do jawnej presji.Tem się tłumaczy wysunięta niedawno przez Łotwę w tak ostrej formie kwestja otwarcia kolei libawo-romeńskiej,podobnież jak chętnie poruszana kwestja całego szeregu przyszłych konferencyj z Polską.Tem a nie innem tłumaczy się również zakaz łotewski importu i tranzytu bydła z Litwy.Być może nawet,że planuje się w państwach nabałtyckich gospodarczą blokadę Litwy,byleby tylko zmusić tę ostatnią do nawiązania stosunków pokojowych z Warszawą.Litwa nie zmieni swego stanowiska względem Polski,dopóki ta nie odda Wilna.Litwa też nie będzie sprzymierzeńcem państw nadbałtyckich do chwili milczącego się zgadzania na grabież przez Polskę Wilna.Litwa doskonale rozumie zabiegi państw nadbałtyckich,zmierzające do pojednania Litwy z Polską.Sojusz państw nadbałtyckich z tą ostatnią nie stanie się nigdy czemś trwałem i realnem o ile Litwa nie będzie w sojuszu uczestniczyła.Państwa nadbałtyckie powinny stanowczo przerwać swój jałowy flirt z Polską i jawnie potępić agresywność tej ostatniej w stosunku do ziem obcych. Tem samem stosunki Litwy z Łotwą i Estonją stanowczo się poprawią i Litwa wówczas będzie mogła swobodnie dążyć do pełnego zrealizowania związku nadbałtyckiego pod względem gospodarczym i politycznym.Polska zaś,zepchnięta do swych granic etnograficznych będzie pożądanym członkiem przyszłego wschodniego paktu bezpieczeństwa.

Tak sobie dzieli Polskę litewski tygodniczek Szaulisów "Trimitas".Tymczasem widzi on jednak w Polsce niebezpieczeństwo i za objaw tego uważa nominację "osławionego" gen.Żeligowskiego na ministra spraw wojskowych i sprawie tej poświęca hałaśliwy i na niski poziom świadomości czytelników obliczony,artykuł w tymże numerze 48 p.t."Manewry Skrzyńskiego".-

Wywiad "Rytasa" zks. Steponawicziusem w sprawie wyników podróży ekonomicznej delegacji litewskiej do Rosji.-

"Rytas" w N.27 z 5/XII.r.b. zamieszcza wywiad z ks.Steponawicziusem w sprawie celu i wyników podróży ekonomicznej misji litewskiej do Rosji.Wywiad ten podajemy w streszczeniu poniżej:

Celem podróży litewskiej delegacji ekonomicznej do Rosji /skład delegacji pp.Dobkiewiczius,Naruszewiczius,Paknys, Steponawiczius,Vosylius,Szulc,Lindenau,Rasziulajtis oraz 10 ekspertów-kupców i przemysłowców/ było zapoznanie się z rosyjskiemi stosunkami ekonomicznemi dla obecnegi o przyszłego handlu litewskiego.Do zadań delegacji litewskiej należało również przygotowanie gruntu dla przyszłego litewsko-rosyjskiego traktatu handlowego,wypływajacego konsekwentnie z litewsko-rosyjskiego traktatu pokojowego z 1920 r./art.13/.

Delegacja litewska spotykała się przez cały czas swej podróży z niezwykle przychylnem przyjęciem co świadczy o wielkiem zainteresowaniu ekonomicznych sfer sowieckich Litwą.

Po złożeniu niezbędnych wizyt,zapoznali się uczestnicy delegacji rosyjskiej z członkami delegacji rosyjskiej:pp. Janson,Taupkin,Pilcze,Osmianski i Malecki.D.16 listopada odbyło się pierwsze posiedzenie prezydjów komisji litewskiej i sowieckiej.Wyłoniono dwie komisje specjalne:transportową /względnie tranzytową/ oraz handlowo-polityczną.Prace obu poszczególnych komisyj ~~xxxxx~~ rozpoczęły się 17 listopada.Co się tyczy resortu pierwszej z komisyj,to ze strony rosyjskiej zapew~~xx~~niano,że Rosja dokładać będzie wszystkich wysiłków dla wykorzystania komunikacyjnej sieci litewskiej w celu nawiązania stosunków ekonomicznych zarówno z samą Litwą jak też z innymi krajami,do których droga prowadzi przez Litwę. Pozatem obradowano nad kwestjami,związanemi z handlem pomiędzy obu krajami.Rosjanie proponowali na eksport naftę i sól, pragnąc z drugiej strony importować z Litwy skóry,żelazo,wyroby gotowe,farby,mydło,bydło /zwłaszcza konie/ maszyny rolnicze oraz celulozę.-

Druga komisja handlowo-polityczna obradowała nad sprawami celnemi,kredytowemi,wizowemi i t.d. Sprawy te znajdowały rozwiązanie w korzystnej dla Litwy formie.-

Dnia 28 listopada odbyło się ostatnie posiedzenie delegacji.Cały szereg kwestyj został rozstrzygnięty w pożadanym przez obie delegacje duchu.Przy rozstaniu się wyrażono przekonanie,iż odbyte układy znacznie przyczynią się do wzmocnienia stosunków ekonomicznych pomiędzy obu krajami.-

Co się tyczy zwrotu archiwalnych zabtyków litewskich /Metryka Litewska/,to Sowiety nie mają nic przeciwko temu i proponują wyznaczenie specjalnej mieszanej komisji z 4-ch ~~xxx~~ członków,którąby wprowadziła kwestję zwrotu Metryki na tory realne.-

Wywiad "Rytasa" z Dobkiewicziusem.-

"Rytas w N.27 z 5/XII.r.b. zamieszcza swój wywiad z Dobkiewicziusem. Wywiad zasadniczo nie różni się od interwiewu z ks.Steponawicziusem. Dobkiewiczius stwierdza,że cel podróży delegacji został w zupełności osiągnięty.Delegacja wyniosła z Rosji b.dobre wrażenie,konstatując, Rosja zarówno pod względem gospodarczym jak też i kulturalnym powraca do norm przedwojennych.-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] z [illegible] z każdym [illegible]

[illegible]

[illegible] Ślązaków [illegible] Polaków [illegible] Ślązaków.

[illegible] literatów [illegible] do [illegible]

[illegible] Polaków [illegible] w [illegible] w 1930 r. [illegible]

[illegible] ruchu [illegible] polskiego [illegible]

[illegible]

[illegible] Niemiec [illegible] Polski [illegible]

[illegible]

[illegible] stanowisko [illegible] do [illegible]

[illegible]

[illegible] z [illegible] do [illegible]

[illegible]

"L i e t u v a" o r e z u l t a t a c h p o d r ó ż y d e l e g a c j i l i t e w s k i e j d o M o s k w y .- "Lietuva" w N,272 z 2/XII,r.b, zamieszcza artykuł,w którym omawia stosunki litewsko-rosyjskie w związku z powrotem ekonomicznej misji litewskiej z Moskwy,Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

Delegacja litewska wyniosła ze swej podróży dobre wrażenie ufając,iż misja jej nie poszła na marne,Stosunki litewsko-rosyjskie wymagają niewątpliwie wielkiego napięcia uwagi ze strony litewskiej,Rosja bowiem odegrywała i odegrywać będzie ogromną role w Europie Wschodniej,to też utrzymanie z nią dobrych stosunków jest jedną z podstawowych zasad polityki litewskiej, Rosja nie wypełniła jeszcze niestety całego szeregu swych zobowiązań,zawartych w traktacie z 1920 roku,a więc np: nie dostarczyła 100,000 dzies,lasu,nie zwróciła historycznych archiwów /wywiezionych przez carat z Litwy/ ani też bankowych depozytów obywateli litewskich,Co do dwuch pierwszych punktów, to zgodnie z oświadczeniem delegacji litewskiej,Sowiety nie robią trudności i proponują stworzebue dwuch komisyj mieszanych,z których jedna zajęłaby sie sprawą zrealizowania rosyjskiej koncesji leśnej,druga zaś - sprawą zwrotu litewskich zabytków archiwalnych,-

W sprawie depozytów bankowych rząd sowiecki nie orzekł nic wyraźnego,Należy wszakże przypuszczać, że ZSSR nie zechce łamać swych przyrzeczeń i krzywdzić ubogich depozytarjuszów litewskich,-

V y g a n d a s o p o t r z e b i e s o j u s z u p o l i t y c z n o - e k o n o m i c z n e g o z Ł o t w ą .- "Lietuva w N,269 z 28/XI,r,b, zamieszcza artykuł Vygandasa,który omawia stosunki litewsko,łotewskie,podnoszac potrzebe ekonomiczno-politycznego zbliżenia Litwy i Łotwy,Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

Inicjatorką idei zbliżenia litewsko,łotewskiego jest Litwy W 1921 r, litewski minister spraw zagranicznych pierwszy udał sie do Rygi i Tallinu z programem związku nadbałtyckiego, W Rydze został podpisany protokuł,który ustalał zasady gospodarczej i ogólnej współpracy pomiędzy Litwą a Łotwą,Po tem odbyło się jeszcze kilka konferencyj przy udziale trzech państw nadbałtyckich /Litwa,Łotwa i Estonja/,Idea zwiazku nadbałtyckiego zdawała sie już być bliską urzeczywistnienia,-

Wkrótce jednak cała akcja zbliżenia uległa stagnacji,Główną przyczyną tego była zmiana osób,kierujących polityka zagraniczną państw zagranicznych,W ciągu trzech lat nic niemal w zakresie zbliżenia łotewsko-litewskiego nie dokonano,W Łotwie i Estonji coraz bardziej dojrzewała myśl wciągnięcia Polski d do związku nadbałtyckiego,Litwa oczywiście na koncepcję taką zgodzić się nie mogła,W ostatnich czasach zresztą w Łotwie i Estonji również zaczęły budzić się watpliwości co do udziału Polski w sojuszu nadbałtyckim,gdyż byłby to w takim razie związek nie nadbałtycki /Polski do państw nadbałtyckich zaliczyć nie można/,a tylko zwiazek wschodnio-europejski/bez Rosji/,Polska stara się odegrywać rolę mocarstwa i próbuje wtrącać się w politykę światową,-Ze względu na to sojusz z Polską przekracza sferę interesów państw nadbałtyckich i grozi wysunięciem rozmaitych zawiłych problemów, wschodnio i zachodnio-europejskich,Problemy te budzą lęk nietylko w Helsingforsie lecz także w Tallinie i Rydze,-

Niedawno odbyta konferencja locarneńska równie zmieniła polityczna sytuację w Europie i zwiazek z Polską utracił jeszcze bardziej urok,Przedtem bowiem sojusz z Polską mógł być ceniony ze względu na więzy przyjaźni polsko-francuskiej;obec-

"L i e t u v a" o r e z u l t a t a c h p o d r ó ż y d e - l e g a c j i l i t e w s k i e j d o M o s k w y .- "Lietuva" w N.272 z 2/XII.r.b. zamieszcza artykuł,w którym omawia stosunki litewsko-rosyjskie w związku z powrotem ekonomicznej misji litewskiej z Moskwy.Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

Delegacja litewska wyniosła ze swej podróży dobre wrażenie ufając,iż misja jej nie poszła na marne.Stosunki litewsko-rosyjskie wymagają niewątpliwie wielkiego napięcia uwagi ze strony litewskiej.Rosja bowiem odgrywała i odgrywać będzie ogromną rolę w Europie Wschodniej,to też utrzymanie z nią dobrych stosunków jest jedną z podstawowych zasad polityki litewskiej. Rosja nie wypełniła jeszcze,niestety całego szeregu swych zobowiązań,zawartych w traktacie z 1920 roku,a więc nie zwróciła dotąd 100.000 dziesięcin lasu,nie zwróciła historycznych archiwów /wywiezionych przez carat z Litwy/ ani też bankowych depozytów obywateli litewskich.Co do dwuch pierwszych punktów, to zgodnie z oświadczeniem delegacji litewskiej Sowiety nie robią trudności i proponują stworzenie dwuch Komisyj mieszanych,z których jedna zajęłaby się sprawą zrealizowania rosyjskiej koncesji leśnej,druga zaś - sprawą zwrotu litewskich zabytków archiwalnych.-

W sprawie depozytów bankowych rząd sowiecki nie orzekł nic wyraźnego.Należy wszakże przypuszczać, że ZSSR nie zechce łamać swych przyrzeczeń i krzywdzić ubogich deponentów litewskich.-

W y g a n d a s o p o t r z e b i e s o j u s z u p o l i t y c z n o - e k o n o m i c z n e g o z Ł o t w ą .- "Lietuva" w N.269 z 28/XI.r.b. zamieszcza artykuł Vygandasa,który omawia stosunki litewsko-łotewskie,podnosząc potrzebę ekonomiczno-politycznego zbliżenia Litwy i Łotwy.Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

Inicjatorką idei zbliżenia litewsko-łotewskiego jest Litwy. W 1921 r. litewski minister spraw zagranicznych pierwszy udał się do Rygi i Tallinu z programem związku nadbałtyckiego. W Rydze został podpisany protokuł,który ustalał zasady gospodarczej i ogólnej współpracy pomiędzy Litwą a Łotwą.Potem odbyło się jeszcze kilka konferencyj przy udziale trzech państw nadbałtyckich /Litwa,Łotwa i Estonja/.Idea związku nadbałtyckiego zdawała się już być bliską urzeczywistnienia.-

Wkrótce jednak cała akcja zbliżenia uległa stagnacji.Główną przyczyną tego była zmiana osób,kierujących polityką zagraniczną państw zagranicznych.W ciągu trzech lat nic niemal w zakresie zbliżenia łotewsko-litewskiego nie dokonano.W Łotwie i Estonji coraz bardziej dojrzewała myśl wciągnięcia Polski do związku nadbałtyckiego,Litwa,oczywiście,na koncepcję taką zgodzić się nie mogła.W ostatnich czasach zresztą w Łotwie i Estonji również zaczęły budzić się wątpliwości co do udziału Polski w sojuszu nadbałtyckim,gdyż byłby to w takim razie związek nie nadbałtycki /Polski do państw nadbałtyckich zaliczyć nie można/,a tylko związek wschodnio-europejski,bez Rosji/.Polska stara się odegrywać rolę mocarstwa i próbuje wtrącać się w politykę światową.-Zobowiązanie się do sojuszu z Polską przekracza sferę interesów państw nadbałtyckich i grozi wmieszaniem rozmaitych zawiłych problemów, wschodnio i zachodnio-europejskich.Problemy te będą już nietylko w Helsingforsie, lecz także w Tallinie i Rydze.-

Niedawno odbyta konferencja locarneńska również zmieniła politycznie sytuację w Europie i związek z Polską utracił teraz dla Łotwy urok.Przedtem bowiem sojusz z Polską mógł być ceniony,ze względu na zasięg przyjaźni polsko-francuskiej,obec-

nie zaś więzy owe mocno się rozluźniły.Tak więc związek państw nadbałtvckich z Polską straci wkrótce aktualność i związek wyłącznie państw nadbałtyckich /Litwa,Łotwa,Estonja oraz ewentualnie Finlandja/ znów stanie się żywotny.-Łotwa i Estonja zaawansowały się już dosyć znacznie na tym gruncie,natomiast Litwa i Łotwa niewiele posunęły naprzód sprawę zblipenia.

Zbliżenie łotewsko-litewskie ułatwione zostanie przez względy ekonomiczne,gdyż oba kraje eksportują jeden do drugiego poważny odsetek swvch produktów.Należy wobec tego z uznaniem powitać projekt rzadu litewskiego,wysłania do Rvgi delegacji dla ekonomicznych układów z Łotwą.Ekonomiczne zbliżenie obu krajów przyczyni sięn jednocześnie do ich zbliżenia politycznego.-

L i t e w s k o - ł o t e w s k i e r o k o w a n i a h a n d l o w e .- "Elta" ogłasza nastepujacy komunikat:

Dnia 4-go grudnia rano do Rvgi przybyła litewska delegacja ekonomiczna.Prezes delegacji dr.Puryckis w wywiadzie oświadczył przedstawicielom prasy,że Litwa pragnie gospodarczego zbliżenia z Łotwą.W tym celu już poczyniono cały szereg ułatwień gospodarczych.

Niektóre towary zostana zupełnie zwolnione od cła,na inne cło bedzie zmniejszone.-

Tegoż dnia og godz.5-ej popołudniu w gmachu łotewskiego ministerstwa spraw zagranicznych odbyło sie pierwsze posiedzenie delegacji litewskiej i łotewskiej.Posiedzenie zagaił łotewski prezes ministrów Celminsz,wygłaszając następujace przemówienie: "Mam zaszczyt i zadowolenie powitać przedstawicieli pokrewnego bratniego narodu i przyjaznej Litwy w stolicy Łotwy.Witam Was nietylko jako dobrych sąsiadów i miłych gości,lecz również jako działaczy państwowych,którzy przvbvli w celu przvłączenia się do wielkiego dzieła wzmacniania naszych państw.Nie ulega wątpliwości,iż jako podstawę naszych państw na pierwszem miejscu należy postawić rozwój odrębności i kultury naszych narodów,lecz na drugim miejscu musimy postawić,jeżeli chcemy zachować wolność narodów i polityczną niezależność,uporządkowanie i wzmocnienie podstaw gospodarczych naszych państw.Dlatego też przyszła praca naszej konferencji jest nietylko niezwykle ważną lecz i wdzięczna. Winna ona położyć podstawy ekonomicznej polityki nietylko naszych państw,lecz również i pozostałych,nam przychylnych i sąsiadujących z nami.Owocem tej polityki winien być dawno wymarzony związek polityczny i gospodarczy.Mam zaszczyt wyrazić radość rządu łotewskiego i podziękować rządowi litewskiemu za przysłanie przezeń delegacji.Zvczę konferencji jaknajlepszego powodzenia." .-

W odpowiedzi na powitanie prezes delegacji litewskiej dr. Puryckis wygłosił następujące przemówienie:"Nie poraz pierwszy zdarza sie nam pracować nad wielkiem dziełem zbliżenia obu narodów.Już w r.1921 miałem zaszczyt spotkać się z ni.zapomnianym mężem stanu Meyerowiczem i już wtedy został nakreślony plan wzajemnego zbliżenia.Program ten krok za krokiem jest wypełniany i jestem przekonany,iż my go zrealizujemy w całej rozciągłości. Naród nasz wiąże z Łotwą wielka sympatja,gdyż naród łotewski jest jedynym pokrewnym nam narodem.Pomiedzv nami jest dużo innych wspólnych interesów politvcznych,ekonomicznych i kulturalnych.- Naród nasz pragnie jaknajbliższej współpracy z Wami:Rzad litewski podziela to życzenie i dlatego wysłał tu tę delegację, pragnąc przedewszystkiem współpracy w dziedzinie gospodarczej.Na mocnej podstawie interesów gospodarczvch mogą się rozwijać interesy polityczne i kulturalne.Zrobimv wszvstko co jest w naszych siłach,abyśmy osiągnęli zbliżenie w dziedzinie gospodarczej.W naszych czasach dużo się mówi o stosunkach politvcznych,lecz nie zwraca się należytej uwagi na działalność gospodarczą.

Pełen ufności,iż konferencja ta przvniesie pożądane owoce, życzę jej jaknajwiększego powodzenia w przyszłych pracach.-

Dnia 5-go grudnia o godz.11 delegacje handlowe litewska i łotewska odbyły drugie posiedzenie, któremu przewodniczył dr. Puryckis.Rozważano kwestje organizacyjne.Delegacje postanowiły prowadzić prace na posiedzeniach plenarnych i przekazywać do komisji tylko kwestje,wymagające szerszego opracowania.Na tem samem posiedzeniu zostały poruszone główne kwestje celne i transportowe,tyczące obu państw.-

Następne posiedzenie wyznaczono na dzień 7 grudnia.-

"Lietuvos"Žinios" w N.278 z 10/XII.r.b. podają:następujący szczegół z rokowań:

Delegacja litewska zaproponowała delegacji łotewskiej zawarcie tymczasowego układu handlowego,opierając się na zasadzie największej dogodności.Delegacja litewska wyjaśniła,że układ taki byłby potwierdzeniem obecnego stanu rzeczy i miałby na celu zabezpieczenie przed ewentualnemi trudnościami /wrazie, gdyby polityka celna jednego z kontrahentów miała ulec zmianie/ przez wprowadzenie wspólnej i minimalnej taryfy.Delegacja litewska przyrzekła propozycję tę przedłożyć swemu rządowi do rozpatrzenia.Uchwalono,że jednocześnie z układami w sprawie zawarcia tymczasowego układu handlowego,będą się toczyły układy w sprawie podpisania traktatu ostatecznego.-

~~Podajemy Uwagi~~ Dwa komunikaty Elty w sprawie litewsko-łotewskich rokowań; podajemy poniżej:

Delegacja litewsko-łotewska zakończyła rozważanie przedstawionego przez Łotwę spisu towarów uprzywilejowanych.Prezes delegacji litewskiej dr.Puryckis urządził herbatę dla przedstawicieli prasy.W mowie swej dr.Puryckis powiedział,iż ekonomiczne zbliżenie między obu bratniemi narodami może być przeprowadzone tylko stopniowo i zbliżenie to utworzy również podstawę do zbliżenia politycznego.W imieniu prasy łotewskiej przemawiał wydawca "Jaunakas Zinas" Benjaminsz,podkreślając potrzebę serdecznych stosunków.-

Dnia 10 grudnia konferencja odbyła trzy posiedzenia.Oznaczono cały szereg towarów,na które zostanie zmniejszone cło.-

Według doniesień prasy ryskiej,pierwsza faza rokowań łotewsko-litewskich zakończyła się z dnie 14/XII.r.b.,podpisaniem prowizorycznego traktatu handlowego,także przypuszczać należy, że rokowania zostały już zerwane.Konferencja będzie się odbywała w dalszym ciągu w Kownie,prawdopodobnie w styczniu.-

S t o s u n k i l i t e w s k o - s z w e d z k i e .- "Lietuva" w N.263 z 21/XI.r.b. zamieszcza wywiad swój z przedstawicielem litewskim w Szwecji,p.Jurkunasem-Szejnisem na temat stosunków szwedzko-litewskich.Wywiad ten podajemy w streszczeniu:

Dzisiejsze stosunki pomiędzy Litwą a Szwecją są dobre,przyczem wiele danych przemawia za jeszcze większym ich rozwojem.- Prasa szwedzka nie pomija żadnej sposobności,aby nie wspomnieć o sprawie wileńskiej,którą porusza w przychylnym dla Litwy duchu.Ekonomiczne stosunki pomiędzy obu krajami szybko się rozwijają.Wprawdzie Litwa narazie więcej ze Szwecji importuje,aniżeli eksportuje,lecz należy się spodziewać,że stosunek ten ulegnie zmianie,zwłaszcza odkąd sejm litewski przyjął ustawę o kontroli eksportowanych przetworów mięsnych oraz o nadzorze nad rzeźniami i fabrykami konserwów mięsnych.Główną przyczyną utrudniającą wzrost eksportu litewskiego do Skandynawji jest nie przystosowanie się wytwórców i eksporterów do wysokich wymagań rynku skandynawskiego.W ostatnich czasach wszakże daje się zauważyć wzrost jakości produktów litewskich jak np:masła,które zadawalnia już spożywców skandynawskich.Udział Litwy w tegorocznej

wystawie gospodarczej w Sztokholmie wzbudził w kupieckich sferach szwedzkich znaczne zainteresowanie.-

Na terenie Szwecji działa T-wo Szwedzko-Litewskie,które postawiło sobie za zadanie pracę nad zbliżeniem obu narodów.- W zwiazku z tem przybyła niedawno na Litwę wycieczka szwedzka dla zapoznania się z tym krajem.T-wo Szwedzko-Litewskie zamierza zorganizować szereg odczytów politycznych o Litwie i koncertów wokalnych w języku litewskim.Pozatem zamierza się wydać w języku szwedzkim książkę o Litwie.-

F i n l a n d j a a L i t w a w u j ę c i u "L i e t u v y"

"Lietuva" w N.273 z 3/XII.r.b. zamieszcza artykuł,w którym ocenia stosunki litewsko-fińskie.Artykuł ten podajemy w streszczeniu.-

W Finlandji panują rozmaite orjentacje co do kierunku fińskiej polityki zagranicznej.Tak np:partja socjaldemokratów /60 posłów na ogólną liczbę 200 a więc 30%/ ujawnili wyraźnie swą przychylność w stosunku do Litwy.Partja ta jest za związkiem nadbałtyckim z udziałem Litwy,a bez udziału Polski.Litewska orjentacja partji socjaldemokratów fińskich ujawniła się w szeregu artykułów zarówno dzienników szwedzkich /"Svenska Pressen "Hufrudstabsbladet" i t.d./ jak też fińskich /"Suomen Sosialidemokraati","Nusi Aika" i t.d./ Stanowisko partji agrarjuszów / 44 posłów - 22% całego parlamentu/ nie jest całkiem wyraźne, jednakże skłania się ona także ku temu,aby Wilno należało do Litwy.Prawicowcy fińscy czyli narodowcy unjoniści /38 posłów 19%/ nie okazują wyraźnego oblicza,skłaniają się oni raczej ku koncepcji związku nadbałtyckiego z udziałem Polski,pomimo tego,że leader narodowców prof.Setälä jest dla Litwy przychylnie usposobiony.Partja postępowców /17 posłów - 8½%/opowiedziała się wyraźnie za Polską ~~opowiedziała się wyraźnie za Polską~~ /organem partji jest "Helsingin Sanomat"/,motywując swe stanowisko większą potęgą tej ostatniej.Szczególnie goracym stronnikiem Polski jest jeden z leaderów tej partji p.Vennola.Podobnież b.minister spraw zagranicznych,a obecny przedstawiciel fiński na Estonję,Łotwę i Litwę p.Holsti okazuje Polsce wiele sympatji.- P.Holsti wraz z byłym estońskim ministrem spraw zagranicznych p.Pustą próbował w swoim czasie skłonić orjentację swego kraju ku Polsce.Jednakże usiłowania te spełzły na niczem.Zarówno Holsti,jak też Pusta musieli podać się do dymisji,właśnie bodaj,że z powodu swych zbyt jaskrawych tendencyj polonofilskich.P.Holsti w niedawnym swym interwiewie z korespondentem ryskich "Rigas Ziniaś" podkreślił,że polityka fińska była i pozostanie w stosunku do państw nadbałtyckich przyjazną.O Litwie wyraził się p.Holsti,iż Finlandja zawsze z nią sympatyzowała; udział zaś Litwy w przyszłej konferencji nadbałtyckiej,która ma się odbyć na wiosnę 1926 roku w Rydze,zależeć będzie od Łotwy - organizatorki owej konferencji.-

Według ostatnich wiadomości,zwiedzić ma Litwę prezes Związku portów fińskich i dyrektor portu helsingforskiego p. Jaatinen,dla zapoznania się z portem kłajpedzkim i ekonomicznem życiem Litwy.Ze strony litewskiej udać się ma do Finlandji inż.Naruszewiczius.-

Finlandja zawarła już z Łotwą i Estonją konwencje handlowe,morskie i arbitrażowe.Należałoby o tem Litwie także pomyśleć.Sprawą tą zaczęto już zresztą jak się zdaje,interesować w obu krajach.-

Ciasne ekonomiczne zbliżenie pomiędzy Litwą a Finlandją wyszłoby obu krajom na korzyść.-

II.SPRAWY GOSPODARCZE.- a/ wewnętrzne.

W o l d e m a r a s o f i n a n s a c h l i t e w s k i c h.-

"Lietuvis" w N,47 z 27/XI.r.b. zamieszcza artykuł prof.Woldemarasa, który omawia obecną finansową politykę rządu litewskiego i związany z tą polityką kryzys ekonomiczny,jaki Litwa obecnie przechodzi.Artykuł Woldemarasa podajemy w streszczeniu:

W drugim półroczu r.b. zaznaczyło się zmniejszenie znacz ne ilości gotówki obiegowej,nastąpiło zmniejszenie się możliwoś ci kredytowej,zmniejszenie się eksportu i importu,powodowane są oczywiście brakiem gotówki.Spowodowany on został nietyle przez kryzys finansowy,ile przez ekonomiczno-polityczny.Na stan obecny składał się w ciągu kilku lat szereg przyczyn o charakterze ekonomiczno-politycznym.Obecnie już sam minister finansów Karwelis przyznaje, że z finansami państwa jest źle.-

Dla zrozumienia kryzysu obecnego należy cofnąć się nieco w przeszłość.Pierwszą troską litewskiego Rządu Tymczasowego /1919 - 1920/ było stworzenie własnej waluty.Zaczęto układy z pewną grupą finansistów angielskich,która podjęła się emitowania banknotów litewskich,opartych na walucie angielskiej.Projekt ten jednak utknął w litewskim sejmie ustawodawczym,który z jednej strony był kompletnym ignorantem w sprawach finansowych,z drugiej zaś okazywał niedołęstwo.Niepodobna też pominąć milczeniem złej woli spekulantów xx walutowych,którym zależało na niewprowadzeniu własnej waluty.-

Jak się już powyżej zaznaczyło,projekt wprowadzenia własnej waluty spełzł na niczem.Spekulacja dolarowa doszła do ogromnych rozmiarów.Polega ona na skupowaniu dolarów /napływających dość obficie od emigrantów litewskich w Ameryce/ i zalewanie kraju spadającą gwałtownie walutą niemiecką /marki i osty/.Sejm patrzał na to przez palce,czemu zresztą trudno się dziwić,gdyż sami posłowie spekulację uprawiali dochodząc do pokaźnych fortun, kosztem zubożenia całego kraju.-

Sytuacja stała się wreszcie tak napiętą,że kwestja wprowadzenia własnej waluty znów nabrała aktualności.Powstał Bank Emisyjny,zdołał pieniądz litewski /litas/ oprzeć na mocnych podstawach i utrzymać po dziś dzień na jednakowym poziomie.-

Działalność banków na Litwie jest stosunkowo bardzo ograniczona w przeciwieństwie do normalnej działalności banków zagranicznych.Obrót pieniężny dokonywa się przeważnie w gotówce,to też obrót czekowy i dewizowy,z którym wiąże się normalnie znaczna część działalności bankowej odpada i stąd to banki na Litwie mają tak mało pracy.-W zakres działalności Banku Litewskiego wchodzi emisja banknotów oraz regulowanie kredytu.Dyrektor Banku prof.Jurgutis trzyma się jedynie zdrowej polityki emisyjnej nie emitować ani jednego lita nie pokrytego złotem,czy wysokocenną walutą obcą.Co się tyczy regulowania kredytów,to rzuca się na Litwie w oczy dziwny,a jednocześnie niezdrowy objaw.Otο stopa dyskontowa w bankach krajowych jest kilkakrotnie wyższa od stopy dyskontowej w Banku Litewskim.-

Teraz należy scharakteryzować działalność większych banków na Litwie.W chwili powstania Banku Litewskiego w kraju znajdowało się całe mnóstwo większych i mniejszych banków,wyrosłych w czasie inflacji markowej, jakgdyby po deszczu.W okresie poinflacyjnym banki tem,żerujące dotychczas na polu spekulacji walutowej,musiały siłą rzeczy się zlikwidować,podobnież jak to miało miejsce w Niemczech.Tymczasem nie wszystkie banki chciały pogodzić się z nowym stanem rzeczy,to też wkrótce musiały stanąć w obliczu bankructwa.Pierwszy zachwiał się Bank handlowo-Przemysłowy.Dla uratowania sytuacji zarząd Banku rozpoczął pertraktacje z Bankiem Litewskim.Bank Handlowo-Przemysłowy nie chciał jednak zgodzić się na żądania Banku Litewskiego.Pertraktacje stanęły na martwym punkcie.Niedługo jednak minister finansów ni z tego ni z owego udzielił zachwianemu Bankowi 2 miljony litów kredytu.

W sprawie tej wniesioną została niedawno interpelacja w Sejmie.-

Przed paru tygodniami zbankrutował niespodziewanie Centralny Bank Żydowski.Była to poważna instytucja kredytowa i dotychczas niewiadome są przyczyny bankructwa.Jeżeli wierzyć pogłoskom, to najważniejszym powodem tego ostatniego było niewykupienie na czas weksli przez kupców żydowskich,poważnie zadłużonych w Banku.W takim razie Bank Żydowski byłby ofiarą powszechnej ruiny ekonomicznej w kraju.Nie wdając się zresztą w przyczyny,skonstatować należy,że bankructwo Banku Żydowskiego mocno poderwało kredyt litewski zagranicą,ze względu na to,iż handel Litwy znajduje się przeważnie w rękach żydowskich.-

Trudno orzec coś istotnego o stanie trzeciego wielkiego banku,a mianowicie Banku Rolniczego.Powszechnie jednak wiadomo, iż poczynił on inwestycje przynoszące jedynie straty /b.zakłady Szmidta/.Bank Rolniczy korzysta z większych kredytów w Banku Litewskim,aniżeli inne banki

Na wiosnę r.b. Bank Litewski ograniczył importerom kredyty.Funkcja ta należy zwykle do rządu.Rząd litewski jednak,albo całkiem się nie wtrąca do spraw eksportu i importu,albo też wtrąca się w sposób,nie zdradzający wcale troski o dobro państwa.Dzięki temu dzieją się takie curiosa,że Litwa importuje np: 60 tonn samych kosmetyków rocznie.-

Jak zaznaczyliśmy rząd litewski nie interwenjuje naogół w sprawach związanych z jego resortem,jak eksport czy import.Z konieczności więc Bank Emisyjny musi pełnić funkcje państwowe nie odpowiadające istotnym zadaniom bankowym.W rezultacie kraj na tem cierpi.Tak np: raptowne i niespodziewane wstrzymanie kredytów importerom naraziło wielu kupców zaangażowanych zagranicą,na poważne straty.Zwykle bowiem ograniczenie kredytów przeprowadza się drogą ustawową,a więc kupcy mają czas,odpowiednio się do tego przystosować.Zdarza się również na Litwie dość często,że zarządzenia M-stwa finansów są wprost sprzeczne z zarządzeniami Banku Emisyjnego.Tak np: ostatnio Bank Emisyjny dąży do wycofania z obiegu litów,nie mających pokrycia,M-stwo finansów zaś przyczynia się do zwiększania obiegu litów bez pokrycia,przez puszczanie w obieg nadmiernej ilości bilonu.Na to ostatnie zjawisko zwrócił niedawno uwagę Kontroler Państwa p.Starkus,zaznaczając przytem,że bicie monet zostało powierzone pewnej firmie zagranicznej za najwyższą możliwą opłatą /państwo poniosło 400 tysięcy litów straty./ Zresztą sprawa bicia bilonu i wogóle monet należy,zgodnie ze statutem Banku Emisyjnego,do funkcyj tego ostatniego.To też M-stwo Finansów zarządzające bicie monet wyraźnie przekroczyło ustawy. M-stwo Finansów sprzedało następnie monety i bilon Bankowi Emisyjnemu i to za cenę nominalną,a więc jako złoto.Tak więc Bank grubo na tej operacji stracił.Nieznane są przyczyny dla których zarząd Banku Emisyjnego na nią się zgodził.Nie ulega jednak wątpliwości, że otwarty konflikt pomiędzy Bankiem a M-stwem Finansów boleśnie by się odbił na kredytowych stosunkach państwa.Wiadomem jest także, iż budżet państwowy wykazywał deficyt dla załatania którego M-stwo Finansów jęło się,tak nic dobrego niewróżących środków,jak bicie monet i bilonu na koszt Banku Emisyjnego.-

Zagranicą już od szeregu miesięcy wyraża się wątpliwości co do tego, czy Bank Litewski istotnie posiada pokrycie złote w ogłaszanej przez siebie wysokości.Świadczy to o tem,jak nisko zagranica stawi finansistów litewskich.pod względem moralnym.

W miarę zaostrzania się kryzysu finansowego coraz częściej będzie dochodziło do starć pomiędzy ministrem finansów a dyrektorem Banku Emisyjnego.Najcięższym momentem będzie chwila walki o inflację.Pewne żywioły, które ciągnęły zyski materjalne za czasów spadku rubla rosyjskiego i marki niemieckiej,będą obecnie niewątpliwie dążyły do spowodowania inflacji lita.Inflacja dokonywałaby się stopniowo,drogą ustawową.Już obecnie znajdują się w obiegu lity bez pokrycia,aczkolwiek ilość ich jeszcze nie dosięgła przewidzianej ustawą granicy.Jednakże w miarę zmniejszania się pokrycia,granica owa zostałaby szybko osiągnięta.Doszłoby wreszcie do tego,że drukowanoby lity bez oglądania się na jakiekolwiek ustawy.-

Sytuacja nie jest narazie krytyczna,chociaż nie wróży nic dobrego.Wskazują na to następujące objawy:1/odstąpiono na

pewien czas od zasady nieemitowania ani jednego lita bez pokrycia; 2/zapas wysokocennych walut obcych w Banku Litewskim zmniejsza się w dość szybkiem tempie.3/wkłady i depozyty w Baku również się zmniejszają.4/portfel Banku zawiera dokumenty,świadczące o zaangażowaniu znacznych kapitałów bankowych w nieruchomościach. 5/obieg wekslowy jest tak wielki,że w portfelu Banku znajdują się weksle zamiejscowe na znaczne sumy.Zmniejszanie się wkładów i depozytów da się wytłumaczyć w znacznej mierze przez podjęcie z Banku sum państwowych,złożonych na rachunek bieżący.Zmniejszanie się znów zapasu walut zagranicznych znajduje poniekąd usprawiedliwienie w intensywnem zabudowywaniu się miast i wsi litewskich,które sprowadzać muszą sporo materjałów budowlanych, a nawet robotników z zagranicy,płacąc oczywiście walutami obcemi.Jest to więc objaw przejściowy.-

Naogół przeto stwierdzić należy,iż winę za kryzys finansowy ponosi bynajmniej nie Bank Litewski,a tylko ogólna finansowa polityka rządu.Finanse litewskie oddawna już niedomagają;Litwa nie posiadała dotychczas ani jednego odpowiedniego ministra finansów.Finanse znów zależą ściśle od nieudolnej polityki ekonomicznej,jaką od kilku lat rząd litewski prowadzi.-

"Lietuvos Žinios" o finansowej polityce Litwy.- "Lietuvos Žinios" w N.265 z 24/XI.r.b. zamieszczają artykuł,w którym oceniają finansową politykę Litwy.Artykuł ten podajemy w streszczeniu:

Litwa przechodzi obecnie ciężki kryzys ekonomiczny, który wyraża się w stagnacji przemysłu,w trudnościach rynku kredytowego,w braku zaufania ludności,w braku płynnej gotówki, w zmienności cen i t.d. Kryzys ten przypisać należy nietylko nieurodzajowi zeszłorocznemu,lecz także polityce rządu,który nie imał się w odpowiednim czasie środków,zapobiegajych sytuacji obecnej,nawet poniekąd przyczynił się do jej pogorszenia.Rząd powinienby poddać gruntownej rewizji budżet na 1926 r. obciąć znacznie pozycje wydatkowe i celowo rozłożyć podatki.Pozatem Bank Litewski winien użyć wszelkich możliwych środków dla poprawy sytuacji banków depozytowych,a tem samem sytuacji na litewskim rynku pieniężnym.-

Mowa posła Bielinisa wygłoszona w Semie podczas dyskusji budżetowej.- Podajemy tu streszczenie mowy socjal-demokratycznego pos.Bielinisa, wygłoszonej w dniu 9 grudnia b.r. na posiedzeniu Sejmu

Preliminarz budżetowy,obejmujący gruby tom z paruset stron druku przedstawia naszą sytuację ekonomiczną w różowem świetle. Został on wydany zarówno w językach obcych.Po co? O ile być może uda mu się omamić jakiegobądź naiwnego prostaczka w kraju, to przecież trudno wprowadzić w błąd przedstawicieli państw zagranicznych,którzy doskonale orjentują się w opłakanej sytuacji naszego kraju.-

Wszystkie piękne zapewnienia, wszystkie głośne słówka,iż stan Litwy,jako kraju rolniczego,jest dobry,okazały się dzisiaj czystem wymysłem.Kryzys obecny zarysował się już dawno,od czasu gdy dzisiejsi ludzie stanęli do władzy,t.j. od r.1919-20.-

Nasza urzędowa statystyka służy polityce chrześć.dem.Wykazała to w swoim czasie polemika pomiędzy łotewskiem a naszem biurem Statystycznem na łamach "Liet.Žin.".Uspakajające liczby naszego Biura nie obudzają zaufania.-

Gospodarka krajowa jest prowadzona nieudolnie.Wwozimy na znaczne sumy z zagranicy takie artykuły,jak las,wapno,czarne śliwki,których sami mamy w kraju pod dostatkiem.Polityka ekonomiczna wskazuje na to,że chrz.dem. dążą przedewszystkiem do osobistego dobrobytu.-

W tym samym czasie,gdy u nas groźnie zmniejsza się eksport gdy wytwórczość krajowa kurczy się,Gabinet Ministrów wyrzuca ok,miljona litów na kupno zagranicą domów,by nasi posłowie mogli wygodnie mieszkać.Posłowie ci ślą do rządu listy,naglą o zakup pałaców,a czy otrzymaliśmy od tych panów poważne doniesienia o konjukturach gospodarczych w tych krajach,gdzie są reprezentantami Litwy? Gdy dziś naprężenie kryzysu ekonomicznego doszło 99 stop,,wówczas wyrzuca się z kraju jeszcze jeden miljon.Dla podobnej polityki niema żadnego usprawiedliwienia,Wobec tego nie dziw, że katastrofa jest nieunikniona,-

Pieniądze się trwoni bez żadnej zdrowej kalkulacji,Np,stacja kolejowa w Marjampolu jeszcze nie została otwarta,a już sporządzono kosztorys na jej remont.Albo,po co budować stację w Kretyndze,gdy w odległości 1½ kilometra,w Bajorach jest piękna stacja.-

Lub manja budowy domów w Kownie,jaka obecnie opanowała nasze sfery rządzące.Z jakich sum np: buduje się Hotel Litewski, którego gmach po ukończeniu będzie kosztował około 1 milj,lit?, Czy to jest potrzebne, Czy jest rzeczywiście też tak potrzebny olbrzymi gmach budującego się Ministerstwa Sprawiedliwości,którego koszt wyniesie ok.2 mil.lit.I to się często robi nawet bez kontroli,na własną rękę.Naprzykład,gdy 5-piętrowa kamienica dla urzędników Ministerstwa Rolnictwa przy ul.Kiejstuta już wyrosła wówczas,post factum,dowiedziała się o tem komisja budżetowa Sejmu.-

Wobec dzisiejszej sytuacji niema mowy o kryzysie,są już oznaki wprost katastrofy,która zawisła nad krajem,

We wstępie księgi budżetowej b.Minister Skarbu p.Petrulis szumnie oświadcza,iż "można powiedzieć,że naogół liczba bezrobotnych u nas jest zupełnie nieznaczna".-

Tymczasem cóż widzimy w rzeczywistości? Około tysiąca bezrobotnych eksportowano do Francji; w kraju ok.3.000 głodujących bezrobotnych,pozatem ok.tysiąca wyjechało już do Niemiec,czyli w samym kraju Kłajpedzkim jest ok.4.000;800 bezrobotnych zaregestrowano w Szawlach i t.d.Można dalej przypomnieć o bankructwie i zawieszeniu całego szeregu przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych na skutek czego pozostaja bez chleba i pracy setki robotników.-

Bezrobocie więc jest właśnie najlepsza oznaką kryzysu ekonomicznego,-

W końcu mówca porusza sytuację banków w Litwie,kapitały których naogół zmniejszyły się o kilka miljonów.-

Wobec powyższego socjaldemokraci nie moga położyć swego podpisu pod taka polityką ekonomiczną,ani pod takim budżetem,-

Mowa posła Garfunkela wygłoszona w Sejmie podczas dyskusji budżetowej

Podajemy tu mowę pos,Garfunkela,przedstawiciela frakcji Żydowskiej wygłoszona dnia 10 grudnia b.r. na posiedzeniu Sejmu,-

Podczas rozważania budżetów lat poprzednich ze strony opozycji wykazywano,iż w Litwie bynajmniej nie tak dobrze,jak świadczy urzędowa statystyka,jak głosi rząd,jak twierdzi większość sejmowa.Pos.Wajłokajtis podczas rozważania budżetu na 1923 r, z tej oto samej trybuny zapewniał,iż Litwa pod względem ekonomicznym jest najszczęśliwszym krajem,iż ze wszystkich nowopowstałych państw raj ekonomiczny widzimy tylko w Litwie,- Minister Petrulis w swoim czasie mówiac o budżecie i naszem życiu ekonomicznem,oświadczał z tej samej trybuny,że krytyka opozycji nie jest poważna,że celem jej jest tylko wywołanie paniki,-

Teraz widzimy, któ miał rację,Jeśli teraz przychodzi nie Petrulis,lecz Karwialis i przyznaje,że sytuacja nasza rzeczywiście nie jest dobrą,to każdy zdrowo myślący człowiek zgodzi się z tem,że słowa p.Petrulisa były tylko czczym,urzędowym optymizmem,W takich okolicznościach opozycja dzisiaj już nie ma potrzeby dowodzić istnienia kryzysu: powinna ona jedynie

wyjaśnić,kto w tem zawinił i jakie jest wyjście z sytuacji.-
Niezawodną oznaką kryzysu jest wielka ilość bezrobotnych.-Niedawno na posiedzenie samorządu kowieńskiego zjawił się tłum bezrobotnych.Niektórzy,naturalnie powiedzą,że ludzie ci byli sprowokowani.Tak,być może;lecz sprowokował ich głód i nędza materjalna.Gdyby nie smutne położenie ekonomiczne,nie byłoby również masowej emigracji - ludzie nie opuszczaliby swej Ojczyzny, jeśliby mieli choć jaki taki zarobek.-
Niektórzy,mówiąc o kryzysie,wskazywali na przyczyny jego: zmniejszenie ilości pieniędzy,bilans bierny.To prawda,jednak ~~mi~~ nie jest jeszcze wszystko.Co będzie np: jeśli Ententa nagle zażąda od Litwy wypłaty reparacji,które musimy zapłacić w związku z uzyskaniem kraju Kłajpedzkiego?Przecież wiadomo,że Ententa przedstawiła nam bardzo długi rachunek,jak Niemcy powiadają, długości trzy metry.Cóż tedy z nami będzie?
P. Minister Skarbu,wyjaśniając przyczyny obecnej sytuacji tłumaczył,iż zawiniły tutaj zjawiska naturalne: nieurodzaj,słonko poskąpiło nam swych promieni,to znów niebo zamało dało nam deszczu i t.d. Wszystko to prawda.Powiem nawet więcej.Ekonomiczna sytuacja Litwy zależy od ogólnej sytuacji w Europie,zwłaszcza w Europie Wschodniej.Jeśli widzimy dziś,że w Polsce złoty spada,że w innych krajach,jak w Łotwie,nawet w Czechosłowacji, położenie jest ciężkie to,oczywiście i Litwa nie może stanowić wyjątku.
Jednak są przyczyny natury wyłącznie subjektywnej,których musimy szukać wśród partyj rządzących,wśród ludzi,stojących dziś u steru władzy.Każdy minister,każdy,kto rządzi krajem musi mieć ścisłe wiadomości o prawdziwej sytuacji kraju.Dokładna statystyka jest więc niezbędną każdemu administratorowi.Budżet nasz obejmuje grubą księgę,której dane są poparte wiadomościami statystycznemi.Czyż możemy jednak poważnie traktować te wiadomości? Oto przykład,co warta nasza statystyka. "Biuletyn Statystyczny" wykazuje,iż według danych departamentu Zdrowia w 1924 r. od chorób zakaźnych zmarło w Litwie ogółem 379 osób, według zaś danych Centralnego Biura Statystycznego liczba ta wynosi 6247 osób.Komuż wierzyć%Departamentowi Zdrowia,czy Urzędowi Statystycznemu? /Pos.Robinzon:"Ani jednemu,ani drugiemu"/ Wynika z tego,iż rząd nie umie dać nam prawdziwej statystyki.-
Nasz system podatkowy jest zacofany.~~xxxxx~~.U nas w 1925-6 r. działa prawie taki sam system podatkowy,jaki istniał w Prusach jeszcze przed 1893 rokiem.Nie mamy żadnego podatku osobowego;jeśli istnieje jedyny taki podatek,to nie na żyjących,lecz na umarłych.
Niedawno tu w Sejmie rozważano podatek dochodowy.Rozważano go wówczas, gdy większość sejmowa,pragnęła zemścić się na pewnej grupie,mianowicie na naszej /t.j.żydowskiej/ frakcji za to,że nie poparła ona rządu większości.Całą ustawę przyjęto emocjonalnie,przez uczucie zemsty,wszystkie zaś nasze poprawki odrzucono.I dopiero teraz,po upłynięciu już pewnego czasu,zrozumiano,że racja była po stronie tych,których wnioski zostały odrzucone.Jeśli więc ustawodawstwo nasze kieruje się nie rozsądkiem,lecz uczuciem,to czyż nie są winni tu ci ludzie,którzy wprowadzili do pracy ustawodawczej,jako czynnik,uczucie zemsty.
Wiele u nas się mówi o potrzebie oszczędności,zwiększeniu eksportu,zmniejszeniu importu.Tymczasem w Kownie i na prowincji buduje się wiele domów,dla których materjał budowlany przeważnie sprowadza się z zagranicy.Po cóż ta rozbudowa nam potrzebna? Oto np: budowa drukarni państwowej,która tyle kosztuje.-Jeszcze olbrzymi gmach ten nie został nawet ukończony,a już zaczęły obiegać pogłoski,że dla drukarni nie jest on potrzebny,że drukarni w nim umieścić nie można,że dom ten należy oddać uniwersytetowi i t.d. W jakiż więc sposób,w chwili,gdy dom był już prawie wybudowany,mogła powstać kwestja,co z nim robić,jak go wykorzystać? Wynika więc,iż budowano go bez żadnego celu,ot tak sobie.Czyli pieniądze narodowe trwoni się naprózno,niewiadomo po co.-
Minister Skarbu słusznie powiedział,że musimy uczynić wszystko,by,o ile można zmniejszyć pasywa naszego bilansu handlowego.Cóż tymczasem w tym kierunku u nas się czyni? Oto przykład. Mamy w kraju dużo owsa,który moglibyśmy sprzedać i przez to zmniejszyć pasywa naszego bilansu.Jednak dotąd ani jednego cen-

wyjaśnić,kto w tem zawinił i jakie jest wyjście z sytuacji.-

Niezawodna oznaka kryzysu jest wielka ilość bezrobotnych.- Niedawno na posiedzenie samorządu kowieńskiego zjawił się tłum bezrobotnych.Niektórzy,naturalnie powiedzą,że ludzie ci byli sprowokowani.Tak,być może;lecz sprowokował ich głód i nędza materjalna.Gdyby nie smutne położenie ekonomiczne,nie byłoby również masowej emigracji - ludzie nie opuszczaliby swej Ojczyzny, jeśliby mieli choć jaki taki zarobek.-

Niektórzy,mówiąc o kryzysie,wskazywali na przyczyny jego: zmniejszenie ilości pieniędzy,oślama biernny.To prawda,jednak nie jest jeszcze wszystko.Co będzie np: jeśli Ententa nagle zażąda od Litwy wypłaty reparacji,które musimy zapłacić w związku z uzyskaniem Kraju Kłajpedzkiego?Przecież wiadomo,że Ententa przedstawiła nam bardzo długi rachunek,jak dziewczy powiadają, długości trzy metry.Cóż tedy z nami będzie?

P. Minister Skarbu,wyjaśniając przyczyny obecnej sytuacji tłumaczył,iż zawiniły tutaj zjawiska naturalne; nieurodzaj,słonko poskąpiło nam swych promieni,to znów niebo zamało dało nam deszczu i t.d. Wszystko to prawda.Powiem nawet więcej.Ekonomiczna sytuacja Litwy zależy od ogólnej sytuacji w Europie,zwłaszcza w Europie Wschodniej.Jeśli widzimy dziś,że w Polsce złoty spada,że w innych krajach,jak w Łotwie,nawet w Czechosłowacji, położenie jest ciężkie to,oczywiście i Litwa nie może stanowić wyjątku.

Jednak są przyczyny natury wyłącznie subjektywnej,których musimy szukać wśród partyj rządzących,wśród ludzi,stojących dziś u steru władzy.Każdy minister,każdy,kto rządzi krajem musi mieć ścisłe wiadomości o prawdziwej sytuacji kraju.Dokładna statystyka jest więc niezbędna każdemu administratorowi.Budżet nasz obejmują gruba kalenga,której dane są poparte wiadomościami statystycznemi.Czyż możemy jednak poważnie traktować te wiadomości? Oto przykład,co warta nasza statystyka. "Biuletyn Statystyczny" wykazuje,iż według danych departamentu Zdrowia w 1924 r. od chorób zakaźnych zmarło w Litwie ogółem 275 osób, według zaś danych Centralnego Biura Statystycznego liczba ta wynosi 5247 osób.Komu wierzyć?Departamentowi Zdrowia,czy Urzędowi Statystycznemu? /Pos.Robinzon:"ani jednemu,ani drugiemu"/ Wynika z tego,iż rząd nie umie dać nam prawdziwej statystyki.-

Nasz system podatkowy jest zacofany.U nas w 1926-6 r. działa prawie taki sam system podatkowy,jaki istniał w Prusach jeszcze przed 1893 rokiem.Nie mamy żadnego podatku osobowego;jeśli istnieje jedyny taki podatek,to nie na żyjących,lecz na umarłych.

Niedawno tu w Sejmie rozważano podatek dochodowy.Rozważano go zówczas,gdy większość sejmowa,pragnęła zemścić się na pewnej grupie,mianowicie na naszej /t.j.żydowskiej/ frakcji za to,że nie poparła ona rządu większości.Dała ustawę przyjęto zasadniczo,przez uczucie zemsty,wszystkie zaś nasze poprawki odrzucono. dopiero teraz,po upłynięciu już pewnego czasu,zrozumiano,że racja była po stronie tych,których wnioski zostały odrzucone.Jeśli więc ustawodawstwo nasze kieruje się nie rozsądkiem,lecz uczuciem,to czyż nie są winni tu ci ludzie,którzy wprowadzili do pracy ustawodawczej,jako czynnik,uczucie zemsty.

Wiele u nas się mówi o potrzebie oszczędności,zwiększeniu eksportu,zmniejszeniu importu.Tymczasem w Kownie i na prowincji buduje się wiele domów,dla których materjał budowlany przeważnie sprowadza się z zagranicy.Po cóż ta rozbudowa nam potrzebna? Oto np: budowa drukarni państwowej,która tyle kosztuje.- Jeszcze olbrzymi gmach ten nie został nawet ukończony,a już zaczęły chodzić pogłoski,że dla drukarni nie jest on potrzebny,że drukarni w nim umieścić nie można,że dom ten należy oddać uniwersytetowi i t.d. W jakiż więc sposób,w chwili,gdy dom był już prawie wybudowany,mogła powstać kwestja,co z nim robić,jak go wykorzystać? Wynika więc,iż budowano go bez żadnego celu,ot tak sobie.Czyli pieniądze narodowe trwoni się naprożno,niewiadomo po co.-

Minister Skarbu słusznie powiedział,że musimy uczynić wszystko,by,o ile można zmniejszyć passywa naszego bilansu handlowego.Cóż tymczasem w tym kierunku u nas się czyni? Oto przykład. Mamy w kraju dużo owsa,który moglibyśmy sprzedać i przez to zmniejszyć passywa naszego bilansu.Jednak dotąd ani jednego

naru nie wywieziono i nie będzie wywiezione,Wiecie dlaczego Dlatego,że podczas,gdy światowe ceny wynoszą 17 lit, nasza intendentura płaci dostawcom owsa po 22 lity,

Naturalnie,każdy,kto ma u siebie owies czeka,kiedy przyjedzie urzędnik intendentury i zapłaci mu 22 lity,-

Być może zbytecznem jest dowodzić w parlamencie,że stan ekonomiczno-finansowy jest ściśle związany z życiem politycznem.Pragniemy,aby obcy kapitał płynął do Litwy,by mieć więcej funduszów obrotowych.Tymczasem cóż sobie może pomyśleć taki zagraniczny bankier,lub przedsiębiorca pragnący umieścić swój fundusz w Litwie,gdy się dowie,iż dotąd jeszcze trwa u nas stan wojenny? Pomyśli prawdopodobnie,że Litwa zamierza prowadzić wojnę,lub też,że możliwym jest tu przewrót,że sytuacja jest niebezpieczna,że życie jeszcze nie weszło na tory normalne,nie jest jeszcze ustabilizowane.Jakżeż może on mieć zaufanie do takiego kraju i zalokować w nim swe kapitały?

Litwa jest zainteresowana więcej niż wszystkie inne państwa,by na świecie zapanował spokój,W rzeczywistości zaś widzimy chęć przedłużyć stan wojenny jak najbardziej,Z kim jednak ma się prowadzić u nas walkę? Zdaje się,iż walka ta u nas trwa tylko z wolnością obywatelską,z zasadami demokracji.

Wiadomo,iż państwo nasze jest młode,dlatego też nie może być w niem jeszcze wszystko w dobrym porządku,Przecież i w innych państwach widzimy wiele usterek,Są tak zwane choroby dziecięce.Jednak nie można powiedzieć, że usterki nasze pochodzą od tego,że państwo choruje na chorobę dziecięcą,Odwrotnie,mowa tu może być tylko o chorobie starczej,Przecież widzimy o siebie prawie wszystkie te same objawy co i w starszych państwach które wykazały swoją niezdolność do uregulowania swego życia,-Czyż samowola administracji nie była najwyższym dogmatem w dawnej Rosji? Czy nieufność do społeczeństwa,która u nas tak jaskrawo się objawia w antysamorządowej polityce,nie jest naśladowaniem polityki rosyjskich ministrów? Można powiedzieć,że wogóle całe nasze życie polityczne jest tłumaczeniem z rosyjskiego na litewski i przytem jednem z najgorszych.Cóż mamy mówić o prywatnej u nas inicjatywie,jeśli nie może ona z wolności obywatelskiej,z wolności prasy,z zebrań i innych praw,przewidzianych w naszej konstytucji,korzystać?.

Chciałbym poruszyć jeszcze jedną kwestję w naszym życiu politycznym,która ma szczególnie doniosłe znaczenie.Jest to kwestja mniejszościowa.Należy zaznaczyć,iż pod tym względem różnimy się od wszystkich innych państw,Nietylko naśladujemy złe przykłady,lecz sami stwarzamy nowe.Wprowadziliśmy np:jako narzędzie administracyjne i wogóle polityczne zamazywanie smołą.Muszę oświadczyć,iż nietylko szyldy zostały zasmarowane,zasmarowano również prawa mniejszości narodowych.Zasmarowano te nieszczęsne dwa paragrafy, 73 i 74 naszej Konstytucji,które określają prawa mniejszości narodowych.

W zeszłym roku podczas obrad nad budżetem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych miałem sposobność cyfrowo wykazać,iż żydowskie gminy wykonują bodaj więcej pracy w dziedzinie obrony społecznej,aniżeli całe Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.Ówczesny minister p.Starkus przyznał,że to jest prawda i że tak winno być, ponieważ lokalne,narodowościowe organy samorządowe muszą i mogą uczynić pod tym względem więcej niż władze centralne.Lecz widocznie p.Starkus nie wiedział wówczas o tem jeszcze,co postanowili jego koledzy partyjni.-

Gdy rozważano tu w Sejmie ustawę o gminach żydowskich,mówiłem:gminy żydowskie utrzymują pewną ilość szkół,szpitalów,przytułków i t.d.Jeśli teraz nie dacie gminom żydowskim praw budżetowych,pozbawicie je możliwości opodatkowania swych członków,to wszystkie te pożyteczne instytucje będą musiały się zamknąć,ponieważ nie będą w stanie egzystować.Przyniesie to jednak szkodę nietylko ludności żydowskiej,lecz wogóle całemu krajowi.Gminy żydowskie nie mają możności nadal egzystować,nadal pracować i muszą likwidować się na mocy rozporządzenia p.Ministra Spraw Wewnętrznych od mies.lutego 1926 roku.Niedawno odbył się zjazd przedstawicieli tych gmin,który rozważał nowe prawo o gminach oraz nowe jego przepisy.Uznał on jednogłośnie,iż niema najmniejszej możliwości,by gminy te mogły nadal egzystować na podstawie tego nowego prawa.-

naru nie wywieziono i nie będzie wywiezione.Wzięcie dlaczego Mistego,że podczas,gdy światowe ceny wynoszą 17 lit. masła intendentura płaci dostawcom owsa po 22 lity.

Naturalnie,każdy,kto ma z siebie owies oreka,kiedy przyjedzie urzędnik intendentury i zapłaci mu 22 lity.-

Być może zbyteczne jest dowodzić w parlamencie,że stan ekonomiczno-finansowy jest ściśle związany z życiem politycznem.Pragniemy,aby obcy kapitał płynął do Litwy,by mieć więcej fundusów obrotowych.Tymczasem cóż sobie mówi,powiedzmy taki zagraniczny bankier,lub przedsiębiorca pragnący umieścić swój fundusz w Litwie,gdy się dowie,iż dotąd jeszcze trwa u nas stan wojenny? Pomyśli prawdopodobnie,że Litwa zamierza prowadzić wojnę,lub też,że możliwym jest tu przewrót,że rozumieją jest niebezpieczne,że życie jeszcze nie weszło na tory normalne,się jest jeszcze ustabilizowane.Jakżeż może on mieć zaufanie do takiego kraju i założyć w nim swe kapitały?

Litwa jest zainteresowana więcej niż wszystkie inne państwa,by na zewnątrz zapanował spokój.W rzeczywistości zaś widzimy obok przedłużać stan wojenny jak najdłużej?Z kim jednak ma się prowadzić u nas walki? Dziś stoi mała tu-u nas trwa tylko z wo[illegible] chrześcijańską demokracji.

Wiadomo,iż państwo nasze jest młode.dlatego też nie może być w niem jeszcze wszystko w dobrym porządku.Przecież i w innych państwach w dawny tryb ustroju tak zwane choroby dziecięce,Jednak nie można powiedzieć,że usterki nasze pochodzą od tego,że państwo choruje na chorobę dziecięca.Odwrotnie,mowa może być tylko o chorobie starczej.Bowiem widzimy u siebie prawie wszystkie te same objawy,co i w starszych państwach które wyraźnie mają skłonność do urzędowania swego życia. Czyż samowola administracji nie była najwyższym dogmatem w dawnej Rosji? Czy nieufność do społeczeństwa,która u nas tak jaskrawo się objawia w autonomicznej polityce,nie jest naśladowaniem polityki rosyjskich ministrów? Można powiedzieć,że we całe nasze życie polityczne jest tłumaczeniem z rosyjskiego na litewski i przytem jednem z najgorszych.Cóż mamy mówić o prywatnej u nas inicjatywie,jeśli nie może ona z wolności obywatelskiej,z wolności prasy,z zebrań i innych praw,przewidzianych w naszej konstytucji,korzystać?

Chciałbym poruszyć jeszcze jeden kwestję w naszym życiu politycznym,która ma szczególnie doniosłe znaczenie.Jest to kwestja mniejszościowa.Należy zaznaczyć,iż pod tym względem różnimy się od wszystkich innych państw.Nietylko naśladujemy złe przykłady,lecz sami stwarzamy nowe.Wprowadziliśmy np.jako urzędzie administracyjne i wogóle politycznie zamazywanie imienia.Muszę oświadczyć,iż nietylko zawsze zostały zasmarowane,zasmarowano również prawa mniejszości narodowych.Zasmarowano też nierozważnie dwa paragrafy, 73 i 74 naszej konstytucji,które określają prawa mniejszości narodowych.

W zeszłym roku podczas obrad nad budżetem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych miałem sposobność ostrzec wyrazić,iż żydowskie gminy wykonują bodaj więcej pracy w dziedzinie ochrony społecznej,aniżeli całe Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.Ówczesny minister p.Staraitis przyznał,że to jest prawda i że tak winno być, ponieważ lokalne,narodowościowe organy samorządowe znaczą i mogą dostąpić pod tym względem więcej niż władze centralne.Lecz widocznie p.Staraitis nie wiedział wówczas o tem jeszcze,co postanowili jego koledzy partyjni.-

Gdy rozważano tu w Sejmie ustawę o gminach żydowskich,mówiłem,gminy żydowskie utrzymują prawie ilość szkół,szpitali,przytułków i t.d.Jeśli teraz nie dacie gminom żydowskim praw budżetowych,pozbawicie je możliwości opodatkowania swych członków,to wszystkie te pożyteczne instytucje będą musiały się zamknąć,ponieważ nic będą w stanie egzystować.Przypnijcie to jednak szkodę nietylko ludności żydowskiej,lecz wogóle całemu krajowi.Gminy żydowskie nie mają możności nadal egzystować,nadal pracować i muszą likwidować się na mocy rozporządzenia p.Ministra Spraw Wewnętrznych od mies.lutego 1926 roku.Wiadomo odbył się zjazd przedstawicieli tych gmin,który rozważał nowe prawo o gminach oraz nowe jego przepisy.Uznał on jednogłośnie,iż gminy najmniejszej możliwości,by gminy te mogły nadal egzystować na podstawie tego nowego prawa.-

Rząd więc nietylko sam nie finansuje,a być może i nie może wobec teraźniejszego kryzysu finansowego nasze instytucje,lecz gdy samorządy pragną same to uczynić,to nie pozwala.-

To samo widzimy również w zakresie oświaty.Nie mamy w całej Litwie ani jednego gimnazjum żydowskiego,które cały swój budżet jak inne gimnazja,otrzymywałoby z Ministerstwa Oświaty.-

W ubiegłym roku w toku obrad nad budżetem b.Minister p.Petrulis mówił:patrzcie Panowie,mamy w kraju 20.000 właścicieli sklepów;jest to prawdziwa choroba,zjawisko nienormalne i ja,jako Minister Skarbu sądzę,iż liczbę tę należy zmniejszyć.I otóż w ciągu jednego roku już mamy nie 20.000,lecz 18.000 właścicieli sklepów i proces ten postępuje naprzód.

Spytaliśmy wówczas p.Petrulisa:pan sądzi,iż ilość handlowców w Litwie jest zyh zbyt wielką,lecz jakież zatrudnienie może pan dać tym wszystkim ludziom,którzy zostaną pozbawieni swego warsztatu pracy?Przecież p.Minister musiałby pomyśleć o losie 2 - 4 tysiecy rodzin,wskazać im,co mają robić?

Na to p.Minister spokojnie odparł:sądzę,iż większość z nich są Żydzi.Ponieważ Żydzi mają zagranicą dużo stowarzyszeń,więc niech się do nich zwrócą - ja zaś wydam im poświadczenie,iż istot nie potrzebują oni wsparcia.-

Czyż nie świadczy wszystko to,iż prowadzimy politykę pauperyzacji?

O ile w handlu jest zawiele Żydów, to przynajmniej pewna ich część musiałaby przejść do pracy na roli.O tem nie ma co i marzyć.Mogliśmy jednak przypuszczać,że choć ci,co mają prawo na otrzymanie ziemi na podstawie prawa o reformie rolnej,oraz ci co pracują na roli 10-20-30 lat,pozostaną na niej i nadal.W swoim czasie przytoczyłem cały spis tych ochotników wojskowych oraz dzierżawców,którzy zostali pozbawieni pracy na roli..Oto jeszcze mogę przytoczyć parę faktów:Niejaki Perec,zamieszkały w Żoslach, ochotnik,uczestnik walk,rolnik z zawodu,o czem posiada poświadczenie z gminy,prosił o ziemię.I gdy były parcelowane sąsiednie dwory /Szczukino,Antonowo i in./ wszyscy inni nie ochotnicy,otrzymali ziemię. Drugi przykład:Dawid Barszcz,b.ochotnik,nawet kilka krotnie ranny w walkach,również nie dostał ziemi,podczas gdy wszyscy inni,mający mniej do tego prawa,ziemię otrzymali.Być może otrzyma ją i on,lecz dopiero wtedy,gdy potrzebna mu będzie mogiła.-

Z całej ludności żydowskiej, sytuacji inteligencji żydowskiej kiej jest najgorsza.Ta część naszej ludności nie otrzymuje z budżetu literalnie ani centa.Jak wiadomo,inteligencja stanowi zapas, z którego się werbuje urzędników.I otóż chociaż w budżecie naszym na pensje urzędnikom przeznaczono ok.75 miljonów litów Żydzi z tego nie otrzymują prawie nic..Był czas,gdy można było tłumaczyć,że Żydzi nie mogą być u nas urzędnikami z powodu nieznajomości języka litewskiego; teraz jednak już tego powiedzieć nie można.-

Mieliśmy w 1918-20 latach cały szereg urzędników Żydów,którzy doskonale odpowiadali najsurowszym wymaganiom, - teraz ani jednego z nich nie pozostało.Sądzę,że zadużo byłoby palców na obu rękach,by porachować,ile pozostało u nas urzędników żydowskiej narodowości.Wszyscy oni zostali zwolnieni i teraz drzwi urzędów są zamknięte przed każdym żydowskim inteligentem.-

Jeśli więc weźmiemy pod uwagę, że budżet niniejszy jest tak ułożony,że pośrednie podatki czterokrotnie przewyższają podatki bezpośrednie,że czerpie on swe dochody z wódki,że jest sporządzony wogóle w sposób niedemokratyczny,że odźwierciadla się w nim ta ogólna polityka przeciwko mniejszościom,którą prowadzi nasz obecny rząd,to musimy oświadczyć,że bardzo mało pokładamy nadziei w tym preliminarzu i w tym rządzie,który go sporządził.Wiemy,iż zbliża się w Litwie wiosna,która przyniesie wyniki nowych wyborów.Od obecnej zimy niczego się nie spodziewamy,zato wiele pokładamy nadziei na tę nadchodzącą wiosnę 1926 r.Wobec powyższego nie będziemy mogli głosować za przedłożony nam projekt budżetu. /Oklaski na lewicy./

Rząd [illegible] nietylko sam nie finansuje, a być może i nie może wobec terażniejszego kryzysu finansowego naszego instytucje. [illegible] rządy pragną nawet to uczynić, to nie pozwala.--

To samo widzimy również w zakresie oświaty. Nie mamy w całej Litwie ani jednego gimnazjum żydowskiego, które cały nasz budżet jak inne gimnazja, otrzymywałoby z Ministerstwa Oświaty.--

W ubiegłym roku w toku obrad nad budżetem b. Minister p. Petrulis mówił: [illegible] Panowie, mamy w kraju 20.000 [illegible] pracy; jest to prawdziwa choroba, zjawisko nienormalne i ja jako Minister Skarbu stwierdzam, iż liczba tę należy zmniejszyć. I oto w ciągu jednego roku już mamy nie 20.000, lecz 16.000 [illegible] i proces ten postępuje naprzód.

[illegible] wówczas p. Petrulis zapytanie sądził, iż ilość [illegible] w Litwie jest zbyt wielka, lecz jakieś zatrudnienie może dać tym wszystkim ludziom, którzy zostali pozbawieni swego [illegible] tu [illegible] p. Minister [illegible] o losie 2 - 4 tys. [illegible] co mają rob.?

Na to p. Minister spokojnie odparł sądzę, iż większość z nich są Żydzi, [illegible] Żydzi mają zagranica dużo stowarzyszeń, więc niech się do nich zwrócą - za zaś wydam im pozwolenie, i [illegible] nie potrzebują oni [illegible].--

Czyż nie świadczy wszystko to, iż prowadzimy politykę [illegible] rycji?

O ile w handlu jest zawsze Żydów, to przy zmianie [illegible] ich część musiałaby przejść do pracy na roli. O tem nie [illegible] [illegible] jednak przypuszczać, że choć ci, co mają prawo na [illegible] na podstawie prawa o reformie rolnej [illegible] na roli 10-20-30 lat, pozostanie na niej i [illegible] [illegible] cały spis tych ochotników wojskowych [illegible] którzy zostali pozbawieni pracy na roli, [illegible] [illegible] jaki Perec, samieszkały w [illegible] ochotnik, [illegible], rolnik z zawodu, o czem [illegible] z ziemią, gdy były parcelowane dwory /Szczukinge, [illegible] i in./ wszyscy inni nie ochotnicy [illegible]. Drugi [illegible]: Dawid Barsrez, b. ochotnik, [illegible] ranny w walkach, również nie dostał ziemi, podczas gdy wszyscy inni [illegible] do tego prawa, ziemię otrzymali [illegible] otrzyma ją i on, lecz dopiero wtedy, gdy potrzebna mu [illegible].

Z [illegible] ludności żydowskiej, sytuacji inteligencji żydowskiej jest najgorsza. Ta część naszej ludności nie otrzymuje z budżetu literalnie [illegible], jak wiadomo, inteligencja [illegible], z której się werbuje urzędników, i otóż chociaż w budżecie na pensje urzędnikom przeznaczono ok. 75 milionów lt., Żydzi z tego nie otrzymują prawie nic. Był czas, gdy można było tłumaczyć, że Żydzi nie mogą być u nas urzędnikami z powodu nieznajomości języka litewskiego; teraz jednak już tego powiedzieć nie można.--

Widzimy - 1918-20 latach cały szereg urzędników Żydów, którzy doskonale odpowiadali najsurowszym wymaganiom, - teraz [illegible] jednego z [illegible] pozostało. Sądzę, że żadnego byłoby [illegible] obu [illegible], [illegible] ile pozostało u nas urzędników Żydów [illegible]. Wszyscy oni zostali zwolnieni i teraz drzwi [illegible] są zamknięte przed każdym żydowskim inteligentem.--

[illegible] więc wobec [illegible] pod uwagę, że budżet niniejszy jest ułożony, że pośrednie podatki ostatecznie przewyższają podatki bezpośrednie, że cierpią on swe dochody z wódki, że jest [illegible] w sposób niedemokratyczny, że odzwierciedla się w nim ta ogólna polityka przeciwko mniejszościom, którą prowadzi nasz obecny rząd, to musimy oświadczyć, że bardzo mało pokładamy nadziei w tym przeliminarzu i w tym rządzie, który go sporządził, i iż [illegible] się w Litwie wiosna, która przyniesie wyniki nowych wyborów. Od obecnej zimy niczego się nie spodziewamy, zato wiele pokładamy nadziei na te nadchodzące wiosnę 1926 r. Wobec powyższego nie będziemy mogli głosować za przedłożony nam projekt budżetu. /Oklaski na lewicy./

I n n e   m o w y   w y g ł o s z o n e   p o d c z a s   o g ó l n e j   d y s k u s j i   b u d ż e t o w e j .- Podczas dyskusji ogólnej nad budżetem,zabierali jeszcze głos:posłowie:Kwieska /ludowiec/Wilimas /chrz.dem./.Raulinajtis /fed.pracy/ Mikszys/zw.roln./.Rogiński /fr. żyd./Szmułksztis /chrz.dem./ i inni.Przytaczamy tu niektóre przemówienia w streszczeniu.

Pos.Raulinajtis,przywódca rządowego stronnictwa Federącja Pracy zauważa,że dla oszczędności należy zlikwidować Ministerstwo Komunikacji oraz inne Ministerstwa,których poszczególne resorty można połączyć.W przyszłości można będzie dojść do ogólnej liczby czterech Ministerstw.Pociągnie to za sobą redukcje urzędników oraz zmniejszenie aparatu administracyjnego w całym kraju.Należy zwolnić urzędników posiadających własne gospodarstwo,wystrzegać się należy większych wydatków reprezentacyjnych.

Pos.Mikszys /ukin.soj./czyli zw.roln./ dowodzi,że za czasów rządzenia ludowców było gorzej.Mówca występuje w obronie swego stanowiska grubo subwencjonowanego,nawiasem mówiąc,przez rząd z tytułu ogólno-gospodarczego,rzekomo,znaczenia.Mówca dowodzi dalej,że drogą produkcji buraków cukrowych możnaby było prowadzić naprawę bilansu handlowego i twierdzi,iż produkcja buraków nie napotkałaby trudności klimatycznych.Następnie opowiada o wspaniałościach zakładu Majstas,które go właściciel,ks.Wojłokajtis,pragnąc pozbyć się streczy go usilnie związkowi Rolników.Majstas stanowi wartość 7 miljonów litów.Są tam rzeźnie,chłodnie.fabryka konserw,wędliniarnie,hurtownie drobiu i td.

Pos.Rogiński /fr.Zydowska/ poddaje analizie opłakany stan ekonomiczny kraju.Mamy bierny bilans handlowy.Wszelkich towarów obecnie się wywozi o wiele mniej niż w roku ubiegłym.Z pośród przyczyn tego, mówca wskazuje na wysoki procent bankowy oraz konkurencję państw ościennych /przeważnie Rosji i Niemiec/.Na skutek wysokich podatków, towar krajowy jest o wiele droższy od towaru naszych sąsiadów.By skutecznie walczyć z tą konkurencją litewskiemu eksporterowi pozostaje 8 - 12% zysku i nie opłaca się eksportować zagranicę.Podczas,gdy więc najwięcej podatku płaci handel i przemysł,mniej rolnictwo,ludzie wolnych zawodów /posłowie Sejmu/ nie płacą podatku ani grosza,chociaż sytuacja ich jest często o wiele lepsza.Pozatem na kryzys ekonomiczny składają się pewne czynniki nieuchwytne - "imponderabilia",jak je określa mówca.Otóż czynnikiem takim jest ustawa świąteczna.Przez 5 dni w tygodniu kupiec bowiem nie sprzeda tyle,co w ciągu jednego dnia świątecznego,kiedy chłop wraca z kościoła czy jarmarku.O ile się nie zarządzi środków zaradczych,to na przyszły rok, zdaniem mówcy, perspektywy zapowiadają się jeszcze gorsze.-

Pos.Szmułksztis,leader chrześcjańskiej demokracji występował energicznie przeciwko opozycji,w sprawie zaś budżetu oświadczył,że zmniejszyć należy szereg pozycyj w budżecie,tak jednak,by państwowy aparat mógł funkcjonować normalnie.Po zmniejszeniu wydatków Litwa wybrnie z sytuacji z łatwością,pocieszył siebie na zakończenie mówca.-

B u d ż e t   L i t w y   n a   r o k   1926.- Według projektu rządowego budżet ma być zredukowany o 50 i pół miljona lita.W przedłożeniu rządowem dochody zwyczajne zredukowano o 9,7 miljon.lit. nadzwyczajne o 41,8 miljon.lit.[illegible].Pozycja zwyczajnych wydatków zredukowaną została o 9 miljonów lit.,nadzwyczajnych o 35 miljonów lit.,ogółem pozycje wydatkowe zredukowane zostały o 43 miljony lit. W ten sposób projekt rządowy przewiduje redukcję budżetu z 300 miljonów na 250 milj.litów Czytanie pierwsze ustawy zostało zakończone w dniu 14 grudnia,poczem rozpoczęto czytanie drugie.-

[illegible] m o w y w y g ł o s z o n e p o d c z a s o g ó l n e j d y s k u s j i b u d ż e t o w e j .- Podczas dyskusji ogólnej nad budżetem, zabierali jeszcze głos: posłowie: Kwieska /ludowiec/, Milimas /chrz.dem./, Raulinajtis /fed.pracy/, Mikszys /zw.roln./, Rostocki /fr.żyd./, Szmulkszatis /chrz.dem./ i inni. Przytaczamy tu niektóre przemówienia w streszczeniu.

Pos.Raulinajtis, przywódca rządowego stronnictwa Federacja Pracy zaznacza, że dla oszczędności należy zlikwidować Ministerstwo Komunikacji oraz inne Ministerstwa, których poszczególne resorty można połączyć. W przyszłości można będzie dojść do ogólnej liczby [illegible] Ministerstw. Pociągnie to za sobą redukcję urzędników oraz zmniejszenie aparatu administracyjnego w całym kraju. Należy zwolnić urzędników posiadających własne gospodarstwo, wyrzec się należy większych wydatków reprezentacyjnych.

Pos.Mikszys /ukin.soj./czyli zw.roln./ dowodzi, że za czasów rządzenia ludowców było gorzej. Mówca występuje w obronie swego stanowiska [illegible] przez rząd z tytułu ogólno-gospodarczego [illegible] znaczenia. Mówca dowodzi dalej, że drogą produkcji buraków cukrowych można by wprowadzić naprawę bilansu handlowego i twierdzi, iż produkcja buraków nie napotkałaby trudności [illegible]. Następnie opowiada o [illegible] zakładu Majętna, które [illegible] 7 miljonów litów [illegible].

Pos.Rostocki /fr.Żydowska/ podkreśla opłakany stan ekonomiczny kraju. Nasz bilans handlowy [illegible] w roku ubiegłym. Z powodu przyczyn tego [illegible] procent bankowy oraz konkurencja [illegible] Rosji i Niemiec [illegible] towaru naszych sąsiadów [illegible] konkurencją litewskiemu eksporterowi [illegible] nie opłaca się eksportować zagranicę [illegible] podatku płaci handel i przemysł, mniej rolnictwo [illegible] podatku ani grosza [illegible] sytuacja jest często o wiele lepsza. Powstaniu na kryzys ekonomiczny składają się pewne czynniki nieuchwytne - "imponderabilia", jak je określa mówca. Otóż czynnikiem takim jest ustawa świąteczna [illegible] w tygodniu kupiec bowiem nie sprzeda tyle, co w ciągu jednego dnia świątecznego, kiedy chłop szedł z kościoła czy jarmarku. O ile się nie [illegible] środków zaradczych, to na przyszły rok, zdaniem mówcy, [illegible] zapowiadają się jeszcze gorsze.-

Pos.Szmulkszatis, leader chrześcijańskiej demokracji wystąpił ostro krytycznie przeciwko opozycji, w sprawie zaś budżetu oświadczył, że zamiast należy starać się pozyskać budżet, tak jednak, by państwowy aparat mógł funkcjonować normalnie. Pozornie [illegible] wydatków Litwa wybrnie z sytuacji z łatwością, pocieszył [illegible] na zakończenie mówca.-

B u d ż e t L i t w y n a r o k 1926.- Według projektu rządowego budżet ma być zredukowany o 30 i pół miljona litów. W oszczędnościach rządowych dochody zwyczajne zredukowano o 9,7 miljon.lit., nadzwyczajne o 41,8 miljon.lit. [illegible]. Pozycja świadczonych wydatków zredukowana została o 9 miljonów lit., nadzwyczajnych o 35 miljonów lit., ogółem pozycje wydatkowe zredukowane zostały o 45 miljonów lit. W ten sposób projekt rządowy przewiduje redukcję budżetu z 300 miljonów na 250 miljonów lit. Czytanie pierwsze ustawy zostało zakończone w dniu 14 grudnia, obecnie [illegible].-

III,ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE.

Rządy "krikszczioniów" w oświetleniu "Lietuvos Żinios".- "Lietuvos Żinios" w NN.269,270,272 z 28,29/XI i 1/XII r.b. zamieszczają artykuły, w których rzucają światło na politykę "krikszczioniów" i malują wywołane przez nią nastroje śród wiejskiej ludności Litwy.- Artykuły "Lietuvos Żinios" podajemy w streszczeniu:

Litewskie sfery rządzące popełniają na każdym kroku nietakty,które sprawiają nader niekorzystne wrażenie zagranicą.- Tak np: na odbytym 28-go listopada r.b. zjeździe nauczycielstwa litewskiego w Kownie /z okazji 20-letniej rocznicy założenia Związku Nauczycielskiego/... nie było ani jednego przedstawiciela rządu.-Jakież wrażenie musiało to wywrzeć na obecnych na zjeździe gościach łotewskich? Był to ze strony rządu więcej niż nietakt.

Dnia 6-go grudnia r.b. upływa również 20-letnia rocznica zwołania Wielkiego Sejmu Litewskiego /6/XII.1925 r./.Z okazji tej zapytać należy,czy Litwa urzeczywistniła choć w części ideały i program owego pierwszego Sejmu Litewskiego? Odpowiedź wypadnie przecząca.Przedewszystkiem Litwa nietylko nie odzyskała stolicy - Wilna,lecz przez niezręczne politykierstwo "krikszczioniów" jeszcze bardziej się od Wilna oddaliła.Litwa nie posiada gwarancyj swobody jednostki,sumienia,słowa,prasy i zebrań, które to swobody sejm z 1905 r.wywalczył.W niepodległej Litwie działają jeszcze ustawy i sądy wojenne,zaś wymiar kary śmierci rozszerzono nietylko na kryminalne lecz i na polityczne przestępstwa.Ujawnia się brak solidarności pomiędzy zamieszkałemi na terenie Litwy narodowściami.Wzniecono ostrą walkę partyjną,przyczem coraz mniej jest tego idealizmu i ofiarności społecznej, jakie ożywiały działaczy Sejmu z 1905 r.Starzy litewscy bojownicy o wolność ojczyzny zostali obecnie zapomniani i odepchnięci przez ludzi nowych,bez żadnych zasług,którzy kompromitują jedynie zasady prawdziwego demokratyzmu,wysuwane przez sejm z 1905 r.

Somowolne rządy "krikszczioniów"znajdują coraz częściej należytą ocenę śród ludności wiejskiej.Każdy wybryk czy nadużycie sfer rządzących odzwy się długotrwałem echem na zapadłej nawet prowincji.Do dziś dnia jeszcze np:napływają protesty przeciwko uchwalonym na wiosnę przez chadecką większość sejmową,ograniczeniom swobody prasy i zebrań.Świeżo znów sprawa 400.000 lit. xxxxx strat,na jakie minister finansów naraził państwo przy zawieraniu umowy przy wybijaniu monet srebrnych,wywołała żywy protest włościan z gm.Pagramskiej.Wogóle wciąż się mnożą objawy uświadomienia społecznego i politycznego wsi litewskiej.Fakt ten zwrócił uwagę nawet i "krikszczioniów".Ci ostatni pragną jednak za wszelką cenę utrzymać się przy władzy,to też nie bez powodu marszałek sejmu p.Petrulis,wygadał się niedawno przed jednym z korespondentów rosyjskich,iż zamierza się zmienić sejmową ordynację wyborczą.-

Społeczeństwo powinno w porę zniweczyć zakusy "krikszczioniów".-

Poseł Grinius o sprawach wojskowych.- /Mowa Sejmowa./ "Liet.Żin." w N.27 z 1/XII.r.b. zamieszczają streszczoną mowę posła Griniusa /v.l./ wygłoszoną w Sejmie 13/XI.r.b. z okazji debatów nad etatami M-stwa Obrony Krajowej.Mowę tę podajemy w streszczeniu:

Dla Litwy potrzebny jest nowy sytem obrony,w myśl wymagań nowoczesnych.Wszelako litewskie ministerstwo Obrony Krajowej

kieruje się jeszcze pod tym względem dawnemi ustawami wojennemi carskiej Rosji /Swod Wojennych Postanowlenij/,to też proponowane obecnie przez ministra Obrony Krajowej etaty,opierają się na owych,przestarzałych już nieco ustawach rosyjskich.Z drugiej strony przyznać należy,iż trudno jest na poczekaniu stworzyć nowy system i zastąpić nim "Swod",zwłaszcza,że Litwa nie dorosła jeszcze do tego,aby mogła u siebie realizować plan powszechnego uzbrojenia.Na Litwie zbyt wiele jeszcze jest analfabetów,nie rozwinął się sport fizyczny,odczuwa się brak instruktorów i teoretyków.Narazie przeto byłoby istotnie ryzykownem zmieniać system stałej armji na system milicyjny.Ze względu na to frakcja liaudininków będzie głosowała za przyjęciem proponowanych przez Ministerstwo Obrony Krajowej etatów.-

Należałoby jednocześnie wspomnieć o pewnych,dających się łatwiej usunąć brakach w armji litewskiej.Tak np: bataljon transportowy posiada zbyt wiele koni,a także za wielką liczbę ludzi. Dałoby się więc z powodzeniem zmniejszyć o połowę etaty bataljonu transportowego.W innych jednostkach bojowych etaty były również zbyt wielkie.-

Pewne oszczędności dałyby się także osiągnąć przez przekształcenie fachowych szkół i instytucyj wojskowych /medycznych,inżynieryjnych i t.p./ na cywilne.-

Związek Strzelecki /Szaulisowie/ uzależniony ostatnio od Ministerstwa Obrony Krajowej niemal zupełnie nie zajmuje się wyszkoleniem swych członków w zakresie używania broni.Należałoby się zająć tą kwestją bardziej czynnie.

Co się tyczy mobilizacji,to nie czyni się w tym zakresie wszystkiego,coby pozwoliło wrazie potrzeby na szybkie ściągnięcie zbrojnych sił w kraju.Fabryki wojskowe nie stoją na należytym poziomie i niektóre z nich zmuszone są częstokroć do zawieszenia pracy na przeciąg kilku miesięcy.-Przekształcenie fabryk tych na cywilne byłoby zapewne również wskazane.-

Wyższe stanowiska niezawsze są obsadzane przez osoby kompetentne.Mianowanie odbywa się nieraz dzięki względom partyjnym nie zaś państwowym.Polityka jest w armji mocno rozpanoszona czemu bezwarunkowo należy położyć kres.-

S z k o l n i c t w o   l i t e w s k i e .- "Lietuva" w N.270 z dn. 30/XI.r.b. zamieszcza artykuł,zawierający dane statystyczne co do szkolnictwa litewskiego.Dane z tego artykułu przytaczamy:

Gimnazja,znajdujące się na terenie państwa litewskiego, dostarczają corocznie około 1000 abiturjentów.Ponieważ nie wszystkie gimnazja są kompletne,przeto należy się spodziewać,iż na przyszłość liczba corocznych abiturjentów wzrośnie do 1200 1300.W roku 1925 w VIII.ej klasie wszystkich gimnazjów na Litwie znajduje się 1189 uczni,z czego 678 litwinów i 511 nie-litwinów.W b.r. szkolnym na terenie Litwy znajdują się 44 średnie szkoły państwowe o ogólnej liczbie 5.518 uczniów,z czego 3.429 chłopców i 2.089 dziewcząt.Szkół średnich litewskich nie państwowych jest 10.o ogólnej liczbie 1280 uczniów.-

Dalej Polacy,Łotysze /w Janiszkach/ i Niemcy mają po jednej szkole średniej; Żydzi mają 11 szkół średnich.-

"L i e t u v i s" o z a i n t e r e s o w a n i u   L i t w y   s p r a w a m i   w ł a s n e g o   m o r z a .- "Lietuvis" w N.46 z 20/XI.r.b. zamieszcza artykuł,w którym wylicza i charateryzuje litewskie organizacje,związane z morzem.Artykuł "Lietuvisa"podajemy w streszczeniu:

Morskiemi sprawami Litwy interesują się już niektórzy Litwini oddawna.Konkretnym owocem zainteresowań tych było stworzenie Litewskiej Spółki Okrętowej,dzięki której odżył ruch paro-

statków po Niemnie,zaś na Bałtyku ukazało się kilka szkunerów z flaga litewską.

Po odzyskaniu Kłajpedy powstał związek Marynarzy Litewskich,który skupił niemal wszystkich Litwinów-marynarzy, czy też mających z morzem bliski związek ludzi,jak np:inżynierów i mechaników portowych,pracowników z Zarzadu Dróg Wodnych i t.p. Do Związku Marynarzy Litewskich przystąpił wkrótce Związek Marynarzy Kłajpedzkich,złożony wprawdzie nietylko z Litwinów,lecz wyrażający zawodową solidarność i lojalność względem państwa litewskiego.-

Związek Marynarzy Litewskich przystąpił do ciężkiej pracy budzenia w społeczeństwie litewskiem zainteresowania morzem i sprawami morskiemi.Kapitanowie Nemo Arguridi,Sista Kuizinas,Daukantas,Reinhardt i t.d. zaczęli na łamach prasy poruszać owe sprawy.Akcja ta odniosła pożądany skutek,gdyż bezpośrednio potem powstał Związek Kobiet Litewskich dla popierania floty Narodowej,odżyło T-wo Harcerzy Wodnych i ożywił się Litewski Jacht-Klub.Zaczęto zbierać datki na Flotę Narodową i powstał projekt założenia Szkoły Morskiej.Ta ostatnia powstała jesienia 1923 r. Skonstatować atoli należy,iż rząd litewski okazywał całej powyższej wzmiankowanej akcji bardzo mało poparcia.Związek Marynarzy musiał zużyć dużo czasu i energji,zanim wykołatał u rządu nominację p.Stulpynasa na stanowisko naczelnika portu Kłajpedzkiego.Na potrzeby szkoły Morskiej rząd asygnował bardzo mało.Szkoła nie posiada nawet łodzi,to też nauka może być tylko teoretyczna.

Znikome poparcie rządu oraz inne przyczyny wpłynęły na to,iż akcja Związku Marynarzy Litewskich zaczęła słabnąć. członków zaczęło ubywać i w końcu nastąpiła niemal zupełna stagnacja.-

Obecnie Litewskie Towarzystwo Morskie w Kłajpedzie jest jedyną instytucją, która poważnie zajmuje się sprawą stworzenia floty litewskiej.- Szkoła Morska bowiem nie stoi na wysokości zadania.Uczniowie są w znacznej części wychowankami gimnazjów polskich i rosyjskich,więc nie mają określonego charakteru narodowego.W szkole słyszy się bardzo często język polski i rosyjski.Młodzież przejęła najgorsze tradycje marynarki rosyjskiej,jak np:pijaństwo i t.p. Nauka odbywa się według metod przestarzałych,przyczem dyplomowani kapitanowie szkoły nie mogą się pod względem znajomości techniki porównać ze zwykłymi mechanikami angielskimi czy amerykańskimi.-

Litewskie harcerstwo Morskie powstało w 1922 r.Starsi jego członkowie brali udział w powstaniu Kłajpedzkiem. Obecnie harcerze uprawiają ćwiczenia wodne /pływanie,wioślarka/ na Niemnie,korzystając z instrukcyj członków Związku Marynarskiego oraz Jacht-Klubu.-

SPRAWY KOSCIELNE.-

P i s m o b i s k u p a K a r e w i c z a d o p o l i t y - k u j ą c y c h k s i ę ż y .- Na skutek pisma Papieża,biskup Żmudzki ks.Fr.Karewicz wystosował /pismo do każdego z poszczególnych księży działających politycznie.Pismo to podajemy:

Compertum est et publice constat Te.Rev.de D.ne officiis status sacerdotalis iam diu et gravis deesse eo,quod imposita clericis obligationes per tempus notabile nullatenus adimples aliena sacerdoti munera laicalia,sine legitima permissione, ecercenda assumis,praescriptum indiocce habitum ecclesiasticum omnino non gestas atque in omnibus ita Te geris ut videaris statum sacerdotalem sponte tua deseruisse et ad vitae genus si ab hoc statu alienum illegitime sua privata,notorie transiisse.-

Quapropter,pro incumpenti Ordinario loci pastorali officio vigilantiae et inspectionis,tenore praesentium Te graviter monitum esse volumus,simulque vehementer adhortamur et

statków po Niemnie, zaś na Bałtyku okazało się kilka szkunerów z flagą litewską.

Po odzyskaniu Kłajpedy powstał związek Marynarzy litewskich, który skupił niemal wszystkich Litwinów-marynarzy, czy też mających z morzem bliski związek ludzi, jak np. inżynierów i mechaników portowych, pracowników z Zarządu Dróg Wodnych i t.p. Do Związku Marynarzy Litewskich przystąpili wkrótce Związek Marynarzy Kłajpedzkich, złożony wprawdzie nie tylko z Litwinów, lecz wyrażający zawodowe solidarność i lojalność względem państwa litewskiego.

Związek Marynarzy Litewskich przystąpił do ciężkiej pracy budzenia w społeczeństwie litewskim zainteresowania morzem i sprawami morskiemi. Założyciele Związku Nemo Urmidi, Jiste, Kulzinas, Daukantas, Neitharda i t.d. zaczęli na łamach prasy poruszać owe sprawy. Akcja ta odniosła pożądany skutek, gdyż odpowiednio potem powstał Związek Kobiet Litewskich dla popierania Floty Narodowej, odtąd 7-go narodowy Tygodnych i ozwali się litewski Jacht-Klub. Związek ten pierwszy kierował na Flotę Narodową i powstał projekt założenia Szkoły Morskiej. Ta potrzeba powstała jesienią 1923 r. Skonstatować stąd należy, iż rząd litewski okazywał całej pomyślności zainicjowanej akcji bardzo mało poparcia. Związek Marynarzy musiał rozwijać ową akcję i energię, żeby wydobyć z rządu konieczne poświęcenia na utworzenie naczelnika portu Kłajpedzkiego. Na potrzeby szkoły Morskiej rząd asygnował bardzo mało. Szkoła nie posiada nawet łodzi, to też nauka może być tylko teoretyczną.

Znikome poparcie rządu oraz inne przyczyny wpłynęły na to, iż akcja Związku Marynarzy Litewskich zaczęła słabnąć, całkowicie zaczęło obumrzeć i w końcu nastąpiła niemal zupełna stagnacja.-

Obecnie litewskie Towarzystwo Morskie w Kłajpedzie jest jedyną instytucją, która poważnie zajmuje się sprawą stworzenia floty litewskiej.- Szkoła Morska bowiem nie stoi na wysokości zadania. Uczniowie są w znacznej części synowymi ziemianów polskich i rosyjskich, więc nie mają oblicza narodowego charakteru narodowego. W szkole używa się bardzo często język polski i rosyjski. Młodzież przejęła mańkę rosyjskiej marynarki, jak np. pijaństwo i t.p. Nauka odbywa się według metod przestarzałych, przyczem dyplomowani kapitanowie szkoły nie mogą się pod względem znajomości techniki porównać z współczesnymi mechanikami angielskimi czy amerykańskimi.-

Litewskie Narodowe Towarzystwo Morskie powstało w 1922 r. Starsi jego założyciele brali udział w powstaniu Kłajpedzkiem. Obecnie Towarzystwo utrzymuje świetlicę wodne /pływanie, wioślarstwo/ na Niemnie. Korzystając z instrukcji członków Związku Marynarskiego oraz Jacht-Klubu.-

SPRAWY KOŚCIELNE.-

P i s m o   b i s k u p a   K a r e w i c z a   d o   p o l i t y - k u j ą c y c h   k s i ę ż y .- Na skutek pisma Papieża, biskup Żmudzki Ks. Fr. Karewicz wystosował /pismo/ do każdego z poszczególnych księży działających politycznie. Pismo to podajemy:

Compertum est et publice constat Te, Rev. de D.ne officiis statum sacerdotalis iam diu et gravis decere eo, quod impositis clericis obligationes non tenuisse notabile publicatum et simplices aliena secundum munera laicalia, sine legitima permissione, concedentia assumere, praesertim indutum habitum ecclesiasticum omnino non gestare atque in omnibus ita Te gerisse ut videaris statum sacerdotalem sponte tua deseruisse et ad vitam private ab hoc statu alienum illi, ut tam sub privata, notoria transisse.-

Quapropter ac pro incumbenti Ordinario loci pastorali officio vigilantia et inspectionis, tenore praesentium Te iterum ut monitum ... adhortatum et

mandamus ut in Domino recipiscas et ad ordinem ac genus vitae sacerdotalis quantocius redeas.Quodsi non resipueris,tribus mensibus ab hac monitione inutiliter elapsis procedetur ad applicationem sanctionum canonicarum,ad normam canonis 2379 Cod.Jur. Can.

Tekst pisma podajemy w tłumaczeniu:

Jest stwierdzone i powszechnie wiadome, że Tv,Czcigodny Panie od dłuższego czasu tak daleco zaniedbałeś obowiązki stanu kapłańskiego,że poświęcasz większą część czasu nie obowiązkom właściwym duchownym,które bez zezwolenia spełniasz,lecz rzeczom świeckim,które obce są kapłanowi.Nie wykonujesz dalej obowiązków djecezjalnych i pod każdym względem zachowujesz się tak,jakgdybyś stan duchowny dobrowolnie porzucił i samowolnie i wbrew ~~państwu~~ prawu obcy tryb życia przyjął.-

Z tego powodu,z obowiązku naszego biskupiego,ostrzegamy Cię niniejszym,błagamy i rozkazujemy wyraźnie,abyś się upamiętał i jaknajprędzej powrócił do porządku i kapłańskiego trybu życia.

O ile w ciągu trzech miesięcy od dnia tego upamiętania ~~się~~ nie opamiętasz się,to zastosujemy wobec ciebie normy Kanonu 2379 Cod.Jur.Can.Biskup Fr.Karoviczius.-

Jak donoszą "Lietuvos Žinios" list ten biskup Karewicz wystosował między innymi do litewskiego ministra spraw zagranicznych ks.prof. Reynisa,ministra rolnictwa ks.Krupawicziusa,redaktora "Lietuvy" b. ministra ks.Purvckisa,czynnych polityków:ks.Stepanowicziusa,Wlimara, ks.prof.Jurgutisa i potentata finansowego Litwy,dyrektora litewskiego banku emisyjnego ks.Wajłokajtisa.-

Pismo to komentując list biskupa Karewicza,podkreśla zdenerowanie księży litewskich z tego powodu.Klerykalny "Rytas" nazwał wzmianki o strofowaniu kleru litewskiego przez papieża oszczerstwem "Liet.Žinios" z ironją o opinji "Rytasa się odzywają.-

Przyjazd do Kowna arcybiskupa Matulewicza.- "Elta" donosi:

Były biskup wileński Matulewiczius został podniesiony do godności arcybiskupa tytularnego.Dnia 10.go grudnia arcybiskup wyjechał z Rzymu do Kowna.-

"Liet.Zinios" przy tej sposobności zapytują: Szkoda,iż Elta nie wyjaśnia,w jakim celu przybywa arcybiskup Matulewiczius,by w związku z szeroko rozpowszechnionemi ostatnio pogłoskami dokonać rewizji księży w Kowieńszczyźnie,czy też na skutek wykonania konkordatu z Polską jest w dyplomatyczny sposób deportowany przez Papieża.-

Drugi komunikat Elty donosi:

Arc.Matulewicz przybył już do Kowna.Przybywającego na dworcu kolejowym powitali przedstawiciele władz,duchowieństwa,organizacyj i działacze społeczni.-

Arcybiskup złożył natychmiast wizyty premjerowi,ministrom spraw wewnętrznych,zagranicznych, oświaty,wiceprezesowi Sejmu, prał.Staugajtisowi i miejscowemu biskupowi.Ministrowi spraw zagranicznych arcybiskup Matulewicz przedstawił swoje listy uwierzytelniające,na mocy których został upoważniony przez stolicę Apostolską zwiedzić djecezję i dokonać niektórych zadań duchowyc[h]. Po spełnieniu swej misji arc.Matulewicz wraca do Rzymu,gdzie będzie stale przemieszkiwał.-

IV-V.ŻYCIE POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOSCI NARODOWYCH.-

Odpowiedź ministra Oświaty na interpelację z dn. 17/XI. w sprawie zlitewszczenia szkół mniejszościowych i dodatkowe zapytanie posła Budzyńskiego.- "Dzień Kowieński" z dn.6-go Grudnia donosi:

Na posiedzeniu Sejmu 4-go grudnia Minister Oświaty p.Jokantas wystąpił z odpowiedzią na zapytanie posła W.Budzyńskiego Kindera i J.Robinzona z dn.17 listopada r.b. w sprawie wprowadzenia języka litewskiego,jako wykładowego,w szkołach mniejszości narodowych.-

P.Minister oświadczył, iż mocno żałuje,że interpelanci zapytania nie poparli faktami,opierając swe twierdzenia jedynie na pogłoskach /?/

Na podobnego rodzaju zapytania nie ma on obowiązku nawet odpowiadać.By jednak nie wywołać wrażenia, że nie ma on co odpowiedzieć na "rzekome" pogwałcenie praw mniejszości w szkole, p.Minister raczył krótko oświadczyć,że... wykazane w zapytaniu fakty,są mu nieznane,twierdzenia zaś o gwałtach i krzywdach w szkołach mniejszości narodowych są owocem fantazji interpelantów.

Odpowiedź Ministra "Dzień Kowieński" zaopatruje w następującą uwagę:

"Zaiste,wolałby p.Minister wcale nic nie odpowiadać,aniżeli powyższem "wyjaśnieniem"wystawiać sobie publicznie z trybuny sejmowej prawdziwe "testimonium paupertatis".-

Po udzieleniu przez Ministra odpowiedzi zapytującemu posłowi zwykle przysługuje prawo jeszcze dodatkowego pytania.Cóż jeszcze w danym wypadku można było spytać Ministra? Chyba tylko poradzić pójść do pierwszej lepszej b.polskiej szkółki początkowej w Kownie i zaznajomić się z temi faktami,które mu dotąd są nieznane.-

x x
x

Dodatkowe zapytanie posła Budzyńskiego.-

W swem dodatkowem zapytaniu pos.Budzyński oświadczył co następuje:

Co do odpowiedzi p.Ministra muszę przedewszystkiem wyrazić najgłębsze ubolewanie,że p.Ministrowi nie są znane takie fakta,które są znane wszystkim.Jest to zupełnie podobne do tego,co słyszeliśmy tutaj,przed kilku dniami w sprawie szyldów: policja wszędzie była na posterunkach,choć w 37 miejscach szyldy zasmarowano;policja tego jednak nie widziała.W podobnych okolicznościach,gdy sam p.Minister przyznaje,że nic z tego,co wx wspomniane w zapytaniu,nie jest mu wiadomem,to doprawdy trudno jest zapytywać go o cośkolwiek jeszcze.Pomimo to chciałbym jeszcze postawić mu parę pytań.-

P.Minister powiada, że nie otrzymał lokalnych zażaleń.A czy nasze zapytanie, nasze zwrócenie się nie jest skargą?Pan Minister nie wie,że ludzie boją się wprost zanosić skargi,czy nie wie, że są oni terroryzowani,nawet za zwracanie się do swoich posłów?

Co do wprowadzenia języka litewskiego.Z 11 szkół polskich w Kownie tylko w dwuch jeszcze się wykłada w języku polskim, we wszystkich innych już wprowadzono język litewski.To jest fakt którego p.Minister żąda.

Dalej.Jeśli p.Minister twierdzi,iż nauczyciele znają języki mniejszości i że inspektorzy nie zauważyli,by nauczyciele nie posidali wykładowego języka mniejszości,to p.Minister stanowczo zawiele powiedział.Należy bardzo wątpić,czy rzeczywiście tak jest.Już kiedyś osobiście zwracałem uwagę p.Ministra na to i przecież przyznał on mi sam,że należy jednak coś w tym

kierunku robić,że znajomość i języka mniejszości i przedmiotu ze strony nauczycieli przez Ministra naznaczonych jest niewystarczająca.-

Co do narodowości p.Minister zaznaczył tylko jedno:"Jak wy chcecie,byśmy mogli przekręcać i zmieniać narodowość dzieci żydowskich".Wiemy, iż narodowości dzieci żydowskich utaić nie można,lecz p.Minister przecież wie,że oprócz dzieci żydowskich są jeszcze polskie i niemieckie,których narodowość można łatwo przekręcać i zmieniać,co też codzień dokonywa się masowo.

O niektórych faktach na prowicji p.Minister zauważył,że tam można było język wykładowy zmieniać,ponieważ dzieci dobrze mówią po litewsku.Dotyczyło to i dzieci niemieckich.A czy p.Ministrowi nie jest wiadomem,że nie o to chodzi:chodzi o prawo,które posiadają rodzice,do wychowania swych dzieci we własnym języku.Pogwałcenie tego prawa i spowodowało nasze zapytanie.P.Minister oświadczył,iż w szkole w Krowandach dotąd językiem wykładowym był język litewski.O ile mi jest wiadomem,dotąd wykładano tam w języku polskim,co stwierdziłem osobiście na miejscu.-.Nie wiem,na podstawie czego p.Minister twierdzi,iż była tam szkoła mieszana.-

Co do stosowania w szkole statystyki narodowościowej podług spisu ludności,skoro opieramy się o prawo decydowania przez rodziców o narodowości dziecka,czyż możemy kierować się tu spisem ludności.?/Dzwonek przewodniczącego,przypominający,że upłynął czas do zapytania dodatkowego/

Pragnąłbym jeszcze na zakończenie zapytań p.Ministra,czy to poważnie oświadczył on,że niech mniejszości w Litwie cieszą się z tych praw,które posiadają.Miałem możność zetknąć się bliżej z zagadnieniem mniejszościowem w Europie i mogę śmiało spytać p.Ministra: czy istotnie to jego oświadczenie nie było kpinami?

K w a l i f i k a c j e, n a r z u c o n y c h p o l s k i m s z k o ł o m, n a u c z y c i e l i.- "Dzień Kowieński" w jednym z przytaczanych przez Biuletyn WILBI artykułów,malując obraz szkolnictwa polskiego na Litwie stwierdzał,iż nauczyciele nowomianowani w szkołach polskich na Litwie nie są polakami,języka polskiego nie znają.a zachowaniem się swem prowokują dzieci i rodziców.

Biuletyn WILBI podał też interpelację posła Frakcji Polskiej p.Rumpla,w której ten wykazywał niesłychane zachowanie się takiej protegowanej kierowniczki polskiej szkoły w Kiejdanach,niejakiejś Draugunasowej na zebraniu Komitetu Rodzicielskiego.-

Otóż p.Draugunasowa przysłała do "Dnia Kowieńskiego" list, podpisany jeszcze przez dwuch nauczycieli kiejdańskiej szkoły.List ten "Dzień Kowieński" wydrukował nie poprawiając ani stylistycznych, ani ortograficznych błędów,jako dowód kwalifikacyj nauczycielskich narzuconych polskiej szkole pedagogów.-

Umieszczając ten list za "Dniem Kowieńskim" podkreślamy więc najosobliwsze błędy:

Szanowny P.Redaktorze.

"Dzień Kowieński" w N.265 z dnia 29 listopada r.b. pod tytułem:"Litwinizacyjny terror w Kiejdańskiej szkole" umieścił zapytanie posła Frakcji Polskiej p.W.Rumpla do p.Ministra Oświaty i g d y ż f a k t y podane w p.Rumpla

zapytaniu n e zgadzają się z rzeczywistością i są tylko a r b e p ł o d o m jego wyobraźni, albo wprost prowokacyjnym fortelem proszę Szanownego Pana Redaktora umieścić w P a ń s k i m czasopiśmie niniejszy list:

R z e c z b y ł a n a s t ę p u j ą c ą:

W p o s z ą t k u b. l i s t o p a d a m. według ustawy / a nie n a l e g a j ą c r o d z i c o m, jak to twierdzi p.Rumpel/ zostało zebrane o g u l n e zebranie rodziców szkoły, lecz to posiedzenie nie odbyło się dla braku kworum.- Żadnego nieporozumienia pomiędzy rodzicami a k i e r o w n i c ą szkoły nie było, a t y m b a r d z i e j bicia pięściami i nogami nie było /to był tylko wymysł p. R u m p e l a/ .Następne zebranie było zwołane do 22 listopada, przyczem rodzice przybyli w liczbie 45, a nie 70 /jak to przesadnie podaje p.Rumpel/. Zebranie wybrało p r e z i d j u m , którego p r z e w o d n i k i e m została wybrana p.Dregunowa, a sekretarzem p.Daniuszysówna i zaczęto rozważać bieżące sprawy szkoły i g d y ż p o c z ę t y był punkt czwarty rozważać, d o z e b r a n k a z najokropniejszym hałasem wpada p.Rumpel/który nie jest ojcem dzieci uczęszczających s z k o ł ę, a zatem i nie miał prawa głosu/ począł wrzeszczeć i a g i t o w a ć r o d z i c ó w , aby opuścili zebranie. P.Rumpel był uprzedzony, aby zachowywał się p r z y z w o j i c i e i nie p o d e j m o w a ł hałasu, lecz on na to uwagi nie zwracał i a g i t o w a n e m i r o d z i c a m i opuścił zebranie. Potem i d r u d z y rozeszli się. Żadnych gróźb ze strony kierowniczki szkoły p.Dregunowej nie było - to jest kłamstwo i wymysł p.Rumpla. Odpowiadać po polsku nie było żadnej potrzeby, i ż wszyscy obe c n i byli m i e j s c o - w e m i obywatelami i najpiękniej umieją po litewsku.-

Mi się zdaje, p.R., jako S e j m u c z ł o n k o w i, b y ł b y c z a s w i e d z i e ć, że n i e p i ę k n i e jest, n i e m a j ą c na to żadnego prawa, brutalnie w r y w a ć się na zebranie, gdzie go nie proszono. A potem zmyśliwszy kłamliwe fakty dawać zapytania Zwierzchności.-

Z p o s z a n o w a n i e m Początkowej szkoły drugiej ludowej w K i e j d a j n i a c h n a u c z y c i e l i o w i e Dregunowa. M. Daniuszysówna. K. Kumpowsky. 1925 r. grudnia 5 dn.-"

P r z e ś l a d o w a n i a w i ę ź n i ó w p o l i t y c z n y c h

"Dzień Kowieński" donosi:

Jak się dowiadujemy, niedawno zdarzył się następujący grozą przejmujący wypadek okrutnego bicia i katowania przez policję nauczyciela domowego p.A.Bogdanowicza, Polaka, który uczył w domu p. S.Jurewicza w m.Mończunach gminy Zosielskiej, 6 jego dzieci, wychowanka i jeszcze jedno dziecko z innej wsi.-

4 grudnia r.b. przyjechał do p.Jurewicza w sprawach służbowych naczelnik okręgu koszedarskiego p.Czarniauskas wraz z innym policjantem. Ujrzawszy, iż p.Bogdanowicz uczy dzieci, spytał kim jest, czy ma prawo uczyć i zażądał odpowiednich dokumentów, na co p.Bogdanowicz pokazał świadectwo z ukończenia 4-ch klas gimnazjum polskiego w Kownie.-Policjant zabrał szkolne podręczniki w języku polskim i litewskim, wypracowania dzieci i t.d. i kazał p.Bogdanowiczowi jechać razem do Zośl. Zażądawszy paszportu i widząc, że p.Bogdanowicz jest zapisany w nim, jako Polak, policjant zaczął mu brutalnie wymyślać, szykanują, iż jest "iszgama" "lenkas" i t.d.

Wieczorem po przyjeździe do Zośl, p.Bogdanowicz osadzono w policji i poddane rewizji i poddane rewizji, przy której znaleziono przy nim bruljony korespondencji do oddziału T-wa "pochodnia" w Zoślach, której jest sekretarzem.-Po przeczytaniu korespondencji, wypytywaniu o klucze oddziału w Zoślach i t.d. zaczęto p.Bogdanowicza bić pięściami ze słowami, iż należy on do "Pochodni".-

Następnie powieźli go do Koszedar. Policja w drodze nieustannie ordynarnie wymyślała p.Bogdanowiczowi za należenie do "Pochodni", nazywając "iszgamamrupużys, lenkas" i grożąc go, że zastrzeli.-

Jeden z policjantów przytem bił nieszczęsną ofiarę, aż wypadła z wozu.-

[illegible]

Prześladowania [illegible] polityczne [illegible]

"Dzień Kowieński" donosi:

Jak się dowiadujemy, niedawno zdarzył się następujący, przejmujący wypadek okrutnego bicia i katowania przez policję litewską nauczyciela domowego p. A. Bogdanowicza, Polaka, który uczył [illegible] wanka i jeszcze jedno dziecko z innej wsi.-

W grudniu r.ub. przyjechał do [illegible] policjant [illegible], iż p. Bogdanowicz uczy dzieci [illegible] polskiego w Kownie [illegible] szkole [illegible] paszporty [illegible]

[illegible]

W nocy przyjechano do Koszedar,gdzie zaprowadzono p-Bogdanowicza do policji.Tam zaczęło się okrutne katowanie.Kazano mu zdjąć obuwie z nogi i laską bito po podeszwie,póki laska nie pękła.Jednocześnie dopytywano się o jakieś papiery tajne /?/ "Pochodni".Po pewnej chwili policjanci powrócili do pokoju i wszyscy zaczęli p.Bogdanowicza tłuc,kopać nogami,rwać za włosy,bić pięściami po twarzy,stemplem od strzelby po nogach,kijem po całym ciele.Gdy nieszczęsny zaczął krzyczeć bito go głową o ziemię,aż zemdlał.

Po pewnym czasie p.Bogdanowicz powrócił do przytomności i poprosił o wodę.Odpowiedziano,iż mogą mu dać nafty.

Działo się to wszystko w nocy z 4 na 5 grudnia.Nazajutrz rano zaprowadzono go do kancelarji naczelnika policji,gdzie spędził cały dzień.Wieczorem tego dnia spisano protokuł,pytając,w jaki sposób p.Bogdanowicz trafił do p.Jurewicza,kogo tam uczył, kto należy i kto zorganizował T-wo "Pochodnia",ile jest książek w bibljotece oddziału i t.p. Odpowiedź p.Bogdanowicza zapisano w protokule inaczej,poczem zmuszono go podpisać swe zeznania.Zawezwano również do podpisania gospodynię.Gdy jednak odmówiła ona tego,tłumacząc się nieumiejętnością,zawołano jej córkę,dziewczynkę lat 10,która podpisała protokuł za matkę,nie mając,oczywiście,pojęcia,co w nim napisano.-

Wieczorem p.Bogdanowicza zaprowadzono do więzienia,gdzie przebył cały następny dzień 6-go oraz do południa 7-go grudnia, poczem go zwolniono.-

Powyższe fakty licznych sińców i obrażeń na ciele p.Bogdanowicza stwierdza świadectwo lekarza powiatowego.

Straszna ta opowieść mrozi krew w żyłach i mimowili nasuwa pytanie: czy nie żyjemy jeszcze w mrokach średniowiecza?Czy możliwe są podobne katusze,przypominające czasy inkwizycji,dziś w kulturalnej Europie,w XX stuleciu?

W sprawie tej pos.Budzyński złożył interpelację sejmową,jak donosi zaś prasa wileńska p.A.Bogdanowicz,przedostawszy się przez granicę litewską oddał się w ręce władz polskich i przybył do Wilna.-

L o s y u s t a w y o w y w ł a s z c z e n i u w ł a s n o ś c i o b c o k r a j o w c ó w n a L i t w i e .- Rząd litewski,pragnąc znaleść nowy sposób konfiskaty własności prywatnej ziemskiej i miejskiej,przeforsował jak wiadomo przez Sejm ustawę,na zasadzie której wszscy obcokrajowcy winni są zlikwidować swój stan posiadania na Litwie do dnia 23 kwietnia 1926 r.Sejm ustawę przyjął w trzech czytaniach.Sprawa ta wywołała jednak ostry sprzeciw państw zainteresowanych.Poseł niemiecki w Kownie zwrócił się w tej sprawie do rządu litewskiego,zaś pismo łotewskie "Latvis" groziło środkami odwetowymi.-Prawdopodobnie z tego powodu prezydent republiki Stulginski ustawę tę odrzucił,poczem ona ma wrócić do Sejmu dla powtórnego rozpatrzenia. Elta jeszcze przed odrzuceniem ustawy ogłosiła następujący komunikat:

"Latvis" podaje,iż Zarząd T-wa "Jedności Litewsko-Łotewskiej" omawiał przyjętą przez Sejm Litewski ustawę,na zasadzie której wszyscy obcokrajowcy winni zlikwidować do dnia 23 kwietnia 1926 r. swe nieruchomości w Litwie.Zostało oświadczone,iż mogłoby to spowodować podobne kroki ze strony Łotwy względem zamieszkałych w Łotwie obywateli litewskich,co może zaszkodzić idei zbliżenia obu narodów.-

Tl.Zm.Iszkoiw.

Kowna Kost

pozostawał

zaczął

dopytywano się

polityczny

odpowiedź

tak

prawie tej

sprawa wileńska

tranzyt

Litwa

Litwa do dnia 25 kwietnia 1926 r.

stan li-

przez

republiki

ustawy ogłoszenia

praw

pozostawać

Litwie

rozpatrzenia

Uchwalono przeto zaproponować obu rządom, aby doszły do porozumienia w sprawie konwencji, którąby pozwalała obywatelom obu państw na posiadanie majątku nieruchomego.-
Podobna konwencja już dawno istnieje między Estonją i Łotwą. We wszystkich tych kwestjach T-wo zwróci się do litewskiej delegacji ekonomicznej, która bawi obecnie w Rydze.-

Świadczyłoby to o tem, że Litwini chcąc ostrze ustawy przedewszystkiem skierować przeciwko Polakom, o których własność prywatną im chodzi, obmyślali już środki zaradcze przeciwko niestosowaniu swej ustawy wobec przedstawicieli innych państw.-

R z ą d o w y   p r o j e k t   s a m o r z ą d u   ż y d o w s k i e g o.- "Dzień Kowieński" N. 275 podaje:

W pierwszym tygodniu grudnia odbyło się wielkie zgromadzenie żydowskie, w którem wzięli udział, jak podaje "Litauische Rundschau" delegaci gmin żydowskich, żadowska frakcja sejmowa i resztki dawnej żydowskiej rady narodowej. Chodziło o zajęcie stanowiska wobec instrukcji ministerstwa spraw wewnętrznych o żydowskim zarządzie kulturalnym, z której wyjątki podajemy poniżej.
Zebranie rozpoczęło się o 8 i skończyło się o 12-ej, lecz skutkiem ożywionych i długich rozpraw nie powzięto żadnej uchwały. Dalsze posiedzenie zostało odłożone. Większość mówców wypowiadała się przeciwko zamiarom Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.-
Podajemy tu w streszczeniu instrukcje o wykonaniu ustawy o gminach żydowskich; ogłoszonej przez ministra spraw wewnętrznych w N. 208 "Vyr. Zin."
"Rady Gminne mają być tworzone w miejscowościach, zamieszkanych przez Żydów, jeżeli 50 obywateli litewskich, narodowości żydowskiej wyrazi życzenie należenia do gminy. Odpowiednie oświadczenie zostaje złożone odnośnemu naczelnikowi rewiru policyjnego. Wnioskodawcy wybierają z pośród siebie komitet organizacyjny z 5 osób i podają skład jego w swem oświadczeniu. Każdy może należeć tylko do jednej gminy. ~~O ile liczba mieszkańców żydowskich pewnej miejscowości jest zamała do utworzenia gminy~~. O ile liczba mieszkańców żydowskich pewnej miejscowości jest zamałą do utworzenia gminy, mogą się oni przyłączyć do gminy najbliższej. Członkowie każdej gminy wybierają z pośród siebie radę Gminną, która zostaje zaregestrowaną u odnośnego naczelnika powiatu i zameldowaną w Departamencie Samorządowym. Wszyscy obywatele narodowości żydowskiej nie potrzebują przystępować do gminy. Pierwsze wybory rad gminnych muszą być dokonane w całej Litwie do 1 lutego 1926 r. W tym dniu kończy się kadencja dawnych rad gminnych i rozpoczyna się kadencja nowych. Ordynacja wyborcza zostanie określoną przez osobną instrukcję ministra spraw wewnętrznych. Rada gminna zostaje obierana na trzy lata. Posiedzenia rad gminnych zostają zwoływane przez przewodniczącego według własnego uznania lub na żądanie trzeciej części członków. Posiedzenia są prawomocne, o ile biorą w nich udział przewodniczący, lub jego zastępca i ~~zaqjmniej~~ conajmniej połowa członków rady. Każdy protokuł posiedzeń rady w przeciągu 7 dni w odpisie zostaje przesłany do rady centralnej. Sprzeciwy uchwałom rad gminnych zostają wnoszone do rady centralnej w ciągu 14 dni. Przeciwko uchwałom tej ostatniej można w ciągu miesiąca odwołać się do ministra spraw wewn., w każdym razie tylko co do przestrzegania ustaw.
Rada centralna corocznie przedstawia ministrowi spraw wewnętrznych do zatwierdzenia projekt opodatkowania. Minister spraw wewnętrznych może ten projekt zatwierdzić, lub powziąć decyzje stosownie do swego uznania.
Budżet dochodów i wydatków, układany przez rady gminne nie powinien przekraczać wysokości określonej przez ministra spraw wewnętrznych.
Przeciwko wysokości podatków na cele kulturalne, dobroczynne oraz inne może być złożony sprzeciw w radzie centralnej, a wrazie niezadowalającego rozstrzygnięcia do ministra spraw wewnętrznych.

Uchwalono przeto zaproponować obu stronom, aby doszły do porozumienia w sprawie [illegible] komisji, któraby pozwalała obywatelom obu państw na [illegible] [illegible] mieszanej.

Podobną [illegible] już [illegible] między Estonją i [illegible]. Na [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] się do litewskiej [illegible] [illegible], które [illegible] obecnie w Rydze.

[illegible] to o tem, że Litwini chcą ostro ustawy przeciw [illegible] skierować przeciwko Polakom, o których [illegible] przede wszystkiem [illegible] im chodzi, obmyślali już środki zaradcze przeciwko niestosowaniu swej ustawy wobec przedstawicieli innych państw.

Narodowy projekt samorządu żydowskiego.

"Dzień Kowieński" Nr.273 podaje:

W pierwszym tygodniu grudnia odbyło się wielkie zgromadzenie żydowskie, w którem wzięli udział, jak podaje "Lietuvos [illegible]" delegaci gmin żydowskich, zarząd [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] żydowskiej rady narodowej. Chodziło o [illegible] [illegible] wobec instrukcji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o [illegible] [illegible] kulturalnym, której [illegible] [illegible] [illegible]. Zebranie rozpoczęło się o 8 i skończyło się o [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ministerstwu Spraw Wewnętrznych.

Podajemy tu [illegible] instrukcji o wykonaniu ustawy o gminach żydowskich, [illegible] przez ministra spraw wewnętrznych w [illegible].

Rady [illegible] muszą być [illegible] w miejscowościach, zamieszkałych przez Żydów, jeżeli [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Departamencie Samorządowym. [illegible] obywatele narodowości żydowskiej nie potrzebują [illegible] do gminy. [illegible] wybory rad gminnych muszą być [illegible] w całej Litwie [illegible] [illegible] r. W tym dniu [illegible] się kadencja dawnych rad [illegible] i rozpoczyna się kadencja nowych rad. [illegible] wybory zostaną [illegible] przez osobną instrukcję ministra spraw wewnętrznych. [illegible] zostaje [illegible] na [illegible] lata. Posiedzenia rad [illegible] [illegible] przez przewodniczącego według własnego uznania [illegible] [illegible] trzeciej części członków. Posiedzenia są prawomocne [illegible] [illegible] w nich udział [illegible] przewodniczący lub jego zastępca i [illegible] [illegible] członków rady. Każdy protokół posiedzeń [illegible] w przeciągu 7 [illegible] zostaje przesłany do rady centralnej. Sprzeciwy [illegible] rad gminnych zostają wniesione do rady centralnej w ciągu 14 dni. Przeciwko [illegible] też odtrącać można w ciągu miesiąca odwołać się do ministra spraw wewn., w [illegible] razie tylko co do [illegible] ustaw.

Rada centralna corocznie przedstawia ministrowi spraw wewnętrznych do zatwierdzenia projekt [illegible]. Minister spraw wewnętrznych może ten projekt zatwierdzić, lub powziąć decyzję stosownie do swego uznania.

[illegible] dochodów i wydatków, układany przez rady gminne, nie powinien przekraczać wysokości określonej przez ministra spraw wewnętrznych.

[illegible] wysokości podatków na cele kulturalne, dobroczynne [illegible] [illegible] być [illegible] w radzie centralnej, a [illegible] [illegible] [illegible] do ministra spraw wewnętrznych.

Gminy żydowskie wszystkie lub częściowo,jednak nie mniej niż w liczbie 40,mogą zwoływać zebrania ogólne swych członków. Zebrania ogólne wybierają na jeden rok radę centralną,reprezentującą gminy,które ją wybrały.Statut organizacyjny rady centralnej zostaje wydany w drodze poszczególnych przepisów przez ministra spraw wewnętrznych.W radzie centralnej mogą być reprezentowane nie wszystkie gminy.Gminy,nie należące do rady centralnej przedstawiają swe budżety departamentowi samorządowemu.-

Protokuły posiedzeń rady centralnej w ciągu 7 dni w odpisie muszą być przedstawiane ministerstwu spraw wewnętrznych,które ma prawo zakładania protestu przeciwko uchwałom co do nieprzestrzegania ustaw.Protesty są rozważane przez ministra spraw wewnętrznych,którego decyzja jest nieodwołalna.-

Dozorowanie działalności gmin żydowskich zostaje włożone na departament samorządowy,który sprawuje je przez naczelników powiatów.-

Z a ł o ż e n i e "Z j e d n o c z e n i a P o l a k ó w-s t u d e n t ó w U n i w e r s y t e t u L i t e w s k i e g o".-

Dzień Kowieński w N.278 donosi:

Dnia 8 grudnia odbyło się zebranie organizacyjne "Zjednoczenia Polaków-studentów Uniwersytetu Litewskiego" w gmachu tego Uniwersytetu.Potrzeba założenia takiego stowarzyszenia zaznaczyła się już w zeszłym roku szkolnym w miarę wzrostu zastępu młodzieży naszej na Wszechnicy Litewskiej.W tym roku pragnienie posiadania swego stowarzyszenia wśród naszej młodzieży zostało zaspokojone.Statut Stowarzyszenia pod nazwą wyżej podaną został zatwierdzony przez Senat Uniwersytecki.-

Celem i zadaniem Stowarzyszenia,jak głosi § 2a statutu, jest troszczenie się "o sprawy życia akademickiego" i potrzeby naukowe,kulturalne i ekonomiczne swych członków".Punkt zaś B tegoż paragrafu podkreśla ścisłą apolityczność tego stowarzyszenia.-

Jeden z członków założycieli stowarzyszenia p.Z.Ugiański, otwierając zebranie organizacyjne,w przemówieniu swem skreślił dzieje powołania do życia polskiego stowarzyszenia studenckiego, jego cele oraz zadania i nawoływał do zrzeszania się pod jego sztandarem dla lepszego przygotowania się do przyszłej służby obywatelskiej.-

"Zjednoczenie" liczące obecnie 44 członków,wybrało na zebraniu organizacyjnem zarząd oraz komisję rewizyjną.W skład zarządu weszli pp.Z.Ugiański,jako przewodniczący,K.Narkiewicz,jako jego zastępca,H.Zaleska,jako skarbniczka,L.Szabun,jako sekretarz oraz Cz.Bańkowski,S.Hawryłkiewicz i W.Urniaż jako członkowie.-

W przemówieniu p.Ugiańskiego zasługuje na uwagę szczególnie ustęp następujący:"Wchodząc,jako zorganizowana jednostka z jednej strony do życia społeczeństwa polskiego w Litwie,a z drugiej występując publicznie w życiu naszej wszechnicy,musimy się okazać godnymi spadkobiercami naszych poprzedników filareckich, godnymi następcami polskiej młodzieży akademickiej poprzednich pokoleń,godnymi synami swego narodu.Praca nas czeka wielka i niełatwa...

Wytężmy wszystkie swe siły aby podołać obowiązkom,jakie nas czekają.-

VI.SPRAWY KŁAJPEDZKIE.-

Rozczarowanie "Lietuvy" z powodu zachowania się Sejmiku i Dyrektorjatu Kłajpedzkiego.- "Lietuva" w N.267 z 26/XI.r.b. omawiając znaczenie zwołania sejmiku kłajpedzkiego - pisze:

> Z chwilą zwołania sejmiku kłajpedzkiego,nastała nowa era zarówno w historji Kłajpedy jak też w stosunkach tej ostatniej z pozostałą Litwą.Dotychczas Kłajpedzianie zwalali winę za wszelkie swe bolączki na centralny rząd kowieński,psując przez to stosunki pomiedzy Kłajpedą a Kownem i wpływając nawet ujemnie na bieg litewskiej polityki zagranicznej,gdyż skargi kłajpedzian dochodziły do rządu niemieckiego i do Ligi Narodów.Obecnie,w myśl swej szerokiej autonomji /rząd,ustawodawstwo,finanse,sądownictwo,szkolnictwo,komunikacja,kościół/ Kłajpeda będzie sama o sobie stanowić.Litwa jest zdecydowana ściśle trzymać sie konwencji,a więc nie wtrącać się w prawa Kłajpedy.Z drugiej strony z zadowoleniem stwierdzić wypada że sejmik kłajpedzki wyraził przez usta swego marszałka chęć współpracy z państwem litewskiem oraz chęć lojalnego pełnienia obowiązków obywatelskich w stosunku do całej Litwy.-
> Niezrozumiałem jest atoli, dlaczego marszałek Sejmiku poświęcił znaczną część swej mowy sprawom polityki zagranicznej,która przecież nie wchodzi w zakres autonomji Kłajpedy. Jeszcze bardziej niezrozumiałem jest wyrażenie przez Sejmik nieufności pod adresem Dyrektorjatu Kłajpedzkiego.Wprost już zaś sprzeczne z zasadami parlamentaryzmu i administracji jest żądanie,aby Dyrektorjat ustępował nie czekając na stworzenie nowego.Przecież kraj nie może pozostawać bez władzy.Składając zresztą to wszystko na karb niewyrobienia parlamentarnego,życzyć należy,aby prace sejmiku toczyły się dalej gładko.-

"Lietuvos Żinios" o nowej fazie w stosunkach kłajpedzkich.- "Lietuvos Żinios" w N.267 z 26/XI.r.b. silą się na optymizm w sprawie Kłajpedy,jakkolwiek wiemy,że nastroje opozycyjne się rozwijają i zatarg pomiędzy sejmikiem a nowomianowanym Dyrektorjatem,którego sejmik uznać nie chce trwa.Podajemy wywody "Lietuvos Żinios" w streszczeniu:

> Nowa faza w stosunkach kłajpedzkich rozpoczęła się właściwie nie od zwołania sejmiku,a od ogłoszenia wyników wyborów sejmikowych,który przewyższył z jednej strony oczekiwania optymistów,z drugiej zaś - pesymistów.Jednocześnie ze strony Kłajpedzian i ze strony rządu kowieńskiego ujawniono tendencję do współpracy.Kowno ujawniło ją przez mianowanie gubernatorem kłajpedzkim p.Ziliusa,zaś Kłajpeda - przez porzucenie uparcie i ślepo opozycyjnej.Nowy kurs polityki został przez sejmik jedynie zaaprobowany.Marszałek Sejmiku p.Józef Kraus w mowie swej podkreślił,iż sejmik zdecydowany jest pracować dla dobra Kłajpedy i Litwy, stawiąc przy tem dobro publiczne ponad politykę partyjną.Dwa szczegóły jedynie zamąciły czystość chwalebnych tendencyj sejmiku,wyrażonych przez p.Krausa.Dysonansem takim było:wyrażenie przez Sejmik votum nieufności Dyrektorjatowi,który już był się podał do dymisji, 2/dygresja p. Krausa pod adresem litewskiej polityki zagranicznej i doradzanie Litwie utrzymywania jaknajlepszych stosunków politycznych z Niemcami.
> Należy wszelako zgodzić się z tem,że jednostki w niemieckim odłamie ludności Kłajpedy rej wiodące,będą stale dążyły do tego,aby zarówno ekonomiczne,jak też polityczne stosunki litewsko-niemieckie były jaknajściślejsze.- Domagać się

jednak trzeba,aby tendencje nie wchodziły w kolizję z suwerennością i honorem Litwy.-

Naogół stwierdzić wypada,że o ile sejmik nie zboczy z głoszonej przez siebie linji wytycznej,to będzie mógł istotnie pracować z korzyścią dla Kłajpedy i całego państwa litewskiego.-

Kryzys Dyrektorjatu w Kłajpedzie trwa.- Sprawa Dyrektorjatu w Kłajpedzie nie została jeszcze rozstrzygnięta.Jak wynika to z komunikatu Elty Juosupajtis próbował opierać się woli sejmiku,który bardzo ostro,przeciwko nominacji Dyrektorjatu wbrew jego woli,wystąpił.

Dowiadujemy się np: z "Vossische Ztg",że Sejmik miał złożyć do Ligi Narodów w Genewie skargę z powodu rozminięcia się rządu litewskiego z zasadami demokratycznemi przy utworzeniu rządu krajowego. Uwaga ta zgadza się z doniesieniem kłajpedzkiego "Volkstimme", że przedstawiciele "Einheitsfrontu" pojadą do Genewy z tem,że kilku z nich,wybrało sobie za drogie pieniądze paszporty do Szwajcarji.-

Berlińska zaś agencja Wolffa podaje w tej sprawie następująca wiadomość:

W sferach Ligi Narodów oświadczają,iż Sejmik Kłajpedzki na następne posiedzenie Rady Ligi Narodów w Genewie, przyśle delegację,która z powodu stanowiska rządu litewskiego będzie musiała bronić praw Sejmiku w Radzie.-

Jeszcze dnia 10 grudnia r.b. komunikat Elty świadczył,że rząd litewski miał nadzieję korzystnego dla siebie załatwienia sprawy Dyrektorjatu.Komunikat ten brzmiał mianowicie jak następuje:

Sprawa utworzenia Dyrektorjum Kłajpedzkiego nie została jeszcze rozstrzygnięta.Ponieważ niedowiane votum nieufności wyrażone przez Sejmik jeszcze nieutworzonemi Dyrektorjum na mocy konwencji nie może być wzięte pod uwagę,p.Juosupajtis nie zrzekł się swego mandatu i pertraktuje z zainteresowanemi osobami w sprawie utworzenia Dyrektorjum.P.Juosupajtis pragnie aformować Dyrektorjum pracy.-

Wedle ostatnich doniesień pism ryskich Juosupajtis po powrocie z Kowna do Kłajpedy podał się do dymisji.-

Kłajpeda a dochody celne Litwy.- "Memeler Dampfbott" w N.290 z 11/XII.r.b. podaje: Z ogólnej sumy 36.496.400 lit. dochodów celnych,jakie skarb litewski w ciągu pierwszych dziewięciu miesięcy r.b. osiągnął,mniejwięcej 32% odpada na obszar Kłajpedy.-W ten sposób trzecia część zagranicznego handlu litewskiego kieruje się na kłajpedzką komorę celną.-

X.K R O N I K A . a/zagraniczna.-

T r o c h ę s z c z e g ó ł ó w z p o d r ó ż y l i t e w s k i e j d e l e g a c j i d o R y g i .- W skład delegacji,która jeździła do Łotwy wchodzili:ks.Puryckis,przewodniczący,dyrektor departamentu Naruszajtis, kierownik Centralnego Biura Statystycznego Łaptiew,ekspert rolnictwa Aleksa i przedstawiciel Izby Handlowej.- Przed wyjazdem delegacji poseł łotewski Bałodis wydał śniadanie,w którem wzięli udział minister Reynis,przedstawiciele M.S.Z. i członkowie delegacji.Minister Reynis zaznaczył,iż Litwa cieszy się ze zbliżenia z Łotwą i że traktat handlowy uważa za pierwszy kamień do gmachu zbliżenia.W tym samym sensie przemawiał poseł Bałodis.-

Celem delegacji było zawarcie jak wiadomo traktatu handlowego.- Projekt litewski przewidywał przywileje dla towarów litewskich na rynkach łotewskich i odwrotnie.Podczas obrad w Rydze ustalono porozumienie w zasadzie, postanowiono jednak listy towarów uprzywilejowanych ułożyć szczegółowiej i w tym celu przerwać posiedzenia do połowy xstycznia,postanowiono też by oba rządy do czasu ostatecznego zawarcia traktatu stosowały we wzajemnych stosunkach handlowych minimalne taryfy celne.Na konferencji poruszano też sprawę likwidacji własności ziemskiej obcokrajowców w Litwie.Litwini oświadczyli na konferencji,że ustawa ta nie nabrała mocy prawnej i że Litwa bezwzględnie znajdzie zawalniające rozstrzygnięcie dla obywateli łotewskich w Litwie.Dokumenty,podpisane zostały przez dr.Puryckisa i prezesa delegacji łotewskiej Ulmanisa.-Jeszcze przed konferencją Centralne Biuro Statystyczne wydało album djagramowe o imporcie i eksporcie Litwy i Łotwy.-

P r z y g o t o w a n i e t r a k t a t u h a n d l o w e g o z A m e r y k ą.- "Rytas " donosi: Rząd obecnie rozważa projekt umowy handlowej litewsko-amerykańskiej.-

N a m i ę d z y n a r o d o w e j k o l e j o w e j k o n f e r e n c j i w M o s k w i e reprezentował Litwę inż.Landsberg.-

O d z n a c z e n i e p.G a ł w a n a u s k a s a.-P.Gałwanauskas został udekorowany przez przedstawiciela jugosłowiańskiego w Londynie wysokim orderem wojskowym "Albonskom Spożeincom".-

L i t e w s c y p o s ł o w i e u k r ó l a w ł o s k i e g o i u M u s s o l i n i e g o .- Poseł litewski przy Kwirynale p.Klimas został przeniesiony na stanowisko posła w Paryżu.Poselstwo litewskie we Włoszech zostało przekazane b.ministrowi Czarneckisowi.Dnia 11-go grudnia pos.Klimas wręczył królowi listy odwołujące,dnia 12-go p. Czarneckis listy uwierzytelniające.Pozatem obaj posłowie byli przyjęci przez Mussoliniego.-

K o n f e r e n c j a s t u d e n t ó w - s o c j a l i s t ó w p a ń s t w b a ł t y c k i c h .- 28 i 29 listopada obradowała konferencja studentów-socjalistów państw bałtyckich,w której brały udział łotewska,polsko,litewska i estońska delegacje młodzieży akademickiej.Konferencja została zwołana w celu zadzierzgnięcia przyjaznych więzów,uzgodnienia działalności w kwestjach kulturalno-akademickich oraz przygotowania wszechświatowego kongresu studentów-socjalistów.-

Pierwszy powitał konferencję prezes Sejmu łotewskiego dr.Kalnin.

Pozatem otrzymano telegraficzne pozdrowienia od łotewskiego ministra oświaty,rektora uniwersytetu ryskiego,poety Rajnisa,posła polskiego p.Ładosia,posła estońskiego p.Seljamaa,od litewskich i estońskich związków akademickich i in.-

Po wygłoszeniu szeregu referatów i przyjęciu uchwał,zostało wyłonione biuro konferencji,w skład którego weszli:Celminsz,Dzelzit i Kalnin /Łotwa/ Dubois /Polska/,Budrys /Litwa/ i Mechart /Estonja/.-

Uchwalono zwołać następną konferencję w 1926 r. w Warszawie o ile do tego czasu stosunki między Polską a Litwą będą uregulowane.-

"P r e m j e r" C w i k i e w i c z w M i ń s k u .- "Izwiestja" donoszą,że do Mińska z Kowna przybył b.premjer t.zw.rządu Białoruskiej Republiki Narodowej w Kownie Cwikiewicz,który udzielił wywiadu prasie,oświadczając: Białorusini zawiedli się na Kownie.Litwa miała swego czasu stać się bazą wyzwoleńczego ruchu narodu białorus-

kiego,Jednak zrozumieliśmy,że droga do Wilna,prowadzi nie z Kowna a jedynie z Mińska,Obecna polityka litewska dąży do wydobywania kasztanów z ognia polskiego,rękami Białorusinów,W końcu wywiadu Cwikiewicz dziękował władzom sowieckim za entuzjastyczne przyjęcie zgotowane mu w Mińsku.-

"E c h o" o k s. K l i k n i e .- "Echo" z dnia 12/XII.r.b. N.295 podaje: Dowiadujemy się z wiarogodnych źródeł,że ksiądz Klikna żadnego tytułu papieskiego,czy też odznaki honorowej nie posiada i żadnego oficjalnego pełnomocnictwa od Stolicy Apostolskiej nigdy nie otrzymywał.-

L i s t a l i t e w s k a d o L a n d s t a g u p r u s k i e g o .- "Echo" w N.291 z 8/XII.r.b. podaje:Lista litewska uzyskała prz przy wyborach do Landstagu pruskiego zaledwie 1067 głosów.Litwini połączyli się z blokiem mniejszościowym,który uzyska jeden mandat.-

W k o ł a c h d y p l o m a t y c z n y c h .- Poseł angielski w Litwie p.Vaughan przybył z Rygi do Kowna.

Do Kowna przejeżdżał poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Litwy w ZSSR p.J.Bałtruszajtis.

Do Kowna przybył z Rygi pierwszy sekretarz poselstwa włoskiego w Litwie Chevalier Mario Lombardi.-

Były litewski agent konsularny w Charbinie p.A.Paliszajtis zostaje mianowany wicekonsulem w Hamburgu zamiast M.Żilinskisa,który zostanie przeniesiony do Dyneburgu na miejsce chorego wicekonsula p.D.Kutinajtisa.-

Z a k a z p r z e k r a c z a n i a g r a n i c y p o l s k i e j Dotąd władze pograniczne wydawały mieszkańcom pogranicza zezwolenia na przekroczenie granicy,jeżeli to przekroczenie powodowane było koniecznościami wywołanemi przez podział, dawnej strefy neutralnejm, dzielący często część zabudowań jednej osady od reszty,albo cmentarz od kościoła.Obecnie władze litewskie zarządziły niedawanie żadnych przepustek i surowe kary za usiłowania przejścia granicy.-

O ś w i a d c z e n i e m i n. K a r w o l i s a o a n g i e l s k i e j p o ż y c z c e d l a L i t w y .- W wywiadzie udzielonym "Echu" min.Karvelis oświadczył,że rząd litewski doszedł do zasadniczego porozumienia z angielską grupą kapitalistów w sprawie pożyczki do wysokości 3-ch mil.funt.szterl. Z tego jeden miljon złożony będzie w towarach.-

b/ Kronika gospodarcza.-

H a n d e l l i t e w s k o - ł o t e w s k i .- Według danych litewskiego Centralnego Biura Statystycznego handel litewsko.łotewski w ostatnich latach przedstawiał się liczbowo jak następuje:ogółem wwieziono żyta do Łotwy: w roku 1923 / w tysiącach tonn/ 35.5. w r.19 1924 - 55.4 i w przeciągu pierwszych ośmiu miesięcy r.1925 - 43.8. Z Litwy wywieziono około 1/3 oznaczonej ilości żyta.- Pszenicy wwieziono do Łotwy: w r.1923 - 31.9ton. w r.1924 - 51.7 i w przeciągu pierwszych 8 miesięcy r.1925 - 33.8.Z Litwy wwieziono pszenicy zupełnie mało,koło 500 ton.Koni wwiozła Łotwa w r.1923 -13.437 , w r.1924 16.732, i w przeciągu pierwszych 8 miesięcy 1925 r. - 5.264.- Swiń - w r.1923 - 5.806, w r.1924 - 14.193 i w przeciągu pierwszych 8 miesięcy r.1925 - 4-640.- Bydła rogatego - w r.1923 - 3.431.- w r.1924 - 13.869, i w przeciągu pierwszych ośmiu miesięcy r.1925 6.264.-

Prawie cały import koni,bydła rogatego i świń do Łotwy idzie z Litwy.-

Ogółem w roku 1924 Litwa eksportowała różnych towarów na sumę 25.131.500 litów. importowała z Łotwy na sumę 7.427.300 litów.- W przeciągu pierwszych 8 miesięcy r.b. z Litwy do Łotwy wwiezino różnyc towarów na sumę 10.453.600 litów.-

Ł o t w a u ł a t w i a i m i g r a c j ę r o b o t n i k ó w l i t e w s k i c h .- Dla usunięcia braków robotników w dziedzinie rolnictwa łotewski gabinet ministrów postanowił zwolnić od opłaty za wizy wszystkich wjeżdżających do Łotwy i wyjeżdżających robotników litewskich od dn.1 kwietnia do 1 listopada.Prócz tego łotewski gabinet ministrów postanowił zwrócić się do rządu litewskiego z prośbą o ułatwienie warunków wjazdu dla pragnących udać się do Łotwy robotników litewskich.-

Budżet dodatkowy na rok 1925.- "Echo" w N.291 z 8/XII.r.b. podaje: Został przyjęty w trzecim czytaniu budżet dodatkowy na 1925 r.-

Bilans Banku Litewskiego.- "Echo" w N.290 z 6/XII.r.b. podaje: Bilans Banku Litewskiego wyrażał się na 1/XII.r.b. sumą 160.055.837 lit.Emisja banknotów obiegowych wynosiła 85.191.407 lit. pokrycie zaś ich - 69.812.923 lit. Dyskontowo-pożyczkowe operacje Banku wyraziły się sumą 48.015.295.-litów.-

Srebrne monety na Litwie.- Na Litwie już kursują od 26 listopada srebrne monety,jedno i 2-litowe.Monety są ładnie wykonane,z Pogonią ~~z jednej strony~~,słupami Gedymina,cyfrą 1925 i wyrazami "Lietuvos Respublika" po jednej stronie z ornamentem z gałązek i symbolicznego kwiatu ruty z drugiej.

Ostatni transport tych monet przybędzie z Anglji do Litwy w pierwszych dniach stycznia.-

Ilość banków na Litwie.- W obecnej chwili na Litwie jest dziewięć banków,28 towarzystw kredytowych,3 domy bankowe,1 kantor wymiany i 2 banki spółdzielcze.-

c/Kronika wewnętrzna.-

Wyrok wsprawie buntu więźniów.- Dnia 28 listopada ogłosił wyrok w sprawie 72 więźniów,skazujący jednego na karę śmierci,18 na dożywotnie więzienie ciężkie, 3 - na 15 lat ciężkiego więzienia, 2 - na 10 lat, 36 odbywana kara została przedłużona z 1 na 2 lata,zaś 12 uniewiniono.-

Arcybiskup Matulewicz w Kownie.- Biskup Matulewicz oświadczył prasie,że przybył on celem wizytowania i przeprowadzenia podziału diecezji Litwy,po dokonaniu swej misji arcbiskup Matulewicz wróci do Rzymu-"Dzień Kowieński" organ polskiego społeczeństwa na Litwie, napisał z powodu przyjazdu arcybiskupa bardzo serdecznie witający go artykuł.Przedstawiciele polskiej frakcji złożyli biskupowi wizytę,przedstawiając stan,w jakim znajdują się wierni Polacy i stwierdzając,że mają do arcyb.Matulewicza zaufanie.-

Demonstracje bezrobotnych w Kownie. W związku z szerzącym się bezrobociem w Kownie odbyły się manifestacje ~~antyrz~~ bezrobotnych.Delegacja robotnicza w imieniu 1200. pozbawionych pracy,wdarła sie do sali posiedzeń i żądała pomocy materjalnej i pracy.Magistrat wyasygnował 40.000 litów.-

---

W rocznicę otwarcia Sejmu Wileńskiego,urządzone były obchody w sejmie i w sali posiedzeń Rady Miejskiej.Uroczystość tę wykorzystali dla akcji publicznej opozycjoniści rządowi.W teatrze Narodowym przemawiał Smetona i Slażewicz,występując przeciwko obecnemu rządowi i jego metodom.Rezolucja zgłoszona została przyjęta przez publiczność entuzjastycznie.

Wileńskie pisma litewskie otrzymały debit w Litwie.- Jak donosi prasa łotewska ministerstwo spraw wewnętrznych zezwoliło na debit litewskich pism,wydawanych w Wilnie "Vilniaus Aidas" i "Kelias".Wymienione pisma znajdują sie już we wszystkich księgarniach i kioskach gazetowych.-

Wydalanie z m.Kowna.- Na mocy wyroku komendanta m. Kowna ciągle są wydalane ~~znów~~ osoby niewygodne dla rządu litewskiego."Letuvos Žinios" donosi o świeżem wydaleniu obywatela polskiego Romaszkiewicza,którego wysiedlono do Worn na cały czas trwania stanu wojennego.

d/Kronika parlamentarna i rządowa.-

Przyjęcie w 3 czytaniu projektu ustawy o likwidacji umów,dotyczących majętności wywłaszczonych na cele re-

f o r m y r o l n e j został przyjęty w dniu 1-go grudnia 1925 roku. Zgodnie z tą ustawą, wszystkie zobowiązania właściciela, lub posiadacza majętności wywłaszczonej na podstawie ustawy o reformie rolnej, o ile dotyczą one wywłaszczonego majątku, tracą swą moc od dnia, w którym wywłaszczone mienie jest zabrane od właściciela lub posiadacza, o ile Minister Rolnictwa nie pozostawi ważnemi całkowicie lub częściowo niektórych warunków umowy czy zobowiązania. Wszelkie zastrzeżenia na mienie, wywłaszczone na cele reformy rolnej, zostało zdjęte. Przy wywłaszczeniu mienia bez odszkodowania na spłacenie długów hipotecznych w obligacjach, przewidzianych w § 62 ustawy o reformie rolnej, zostaje przeznaczone ze Skarbu Państwa suma, nie wykraczająca jednak ponad tę, która na podstawie art. 58 i 59 mogłaby być wyznaczona właścicielowi przy wywłaszczeniubziemi za odszkodowaniem

Ustawa ta nie dotyczy: 1/ umów dzierżawnych, wskazanym w § 53 ustawy o reformie rolnej, które są likwidowane w drodze, wskazanej w tym paragrafie, 2/ serwitutów i wspólnych pastwisk, które są likwidowane na podstawie osobnej ustawy.-

Prawo wykonania niniejszej ustawy przysługuje Ministtrowi Rolnictwa.-

P. P e t r u l i s a 150.000 l i t ó w .- Posłowie Radis i Łapinskas /fr.lud./ złożyli w Sejmie pp. Prezesowi Ministrów i Kontrolerowi Państwa zapytanie treści następujacej:

B. prezes ministrów p. W. Petrulis był wziął ze skarbu 150.000 lit i po pewnym czasie oddał te pieniądze z powrotem do skarbu. Na zapytanie b. Kontrolera Państwa, skierowane do b. Prezesa Ministrów p. W. Petrulisa na jaki cel wziął on te 150.000 lit, b. prezes ministrów p. W. Petrulis odparł, że to nie należy do kontroli Państwa wiedzieć, po co on te pieniądze brał.-

Wobec tego zapytujemy:

1. Czy znane są pp. Prezesowi Ministrów i Kontrolerowi Państwa powyższe fakty?

2. Na jaki cel i na podstawie jakich ustaw b. prezes ministrów p. W. Petrulis brał ze skarbu 150.000 lit.?

3. Czy będą poszukiwane od b. prezesa rady ministrów p. W. Petrulisa straty z powodu korzystania z państwowych pieniędzy dla niewiadomych celów.-

e/Kronika kłajpedzka.-

W K ł a j p e d z i e z a r e j e s t r o w a n o 745 b e z r o b o t n y c h .- Bezrobotni, których ilość przekracza 700 w jednej Kłajpedzie urządzają coraz częściej demonstracje, domagając się pracy i zarobku. Rząd litewski wobec tego uznał za konieczne danie zapomogi w wysokości 5.000 litów.-

K o m u n i k a c j a m o r s k a z K ł a j p e d ą .- Według posiadanych przez Departament Handlu wiadomości z portu w Kłajpedzie w najbliższej przyszłości będą się odbywały następujące kursy: do Hamburga co tydzień 1-2 razy, do Szczecina d.13-14 grudnia, do Stokholmu - d.10 i 20 grudnia, do Gdańska co 10 dni dn.10 i 20 grudnia, do Antwerpji - d.5-8 grudnia co 14 dni, do Rotterdamu - d.5-8 grudnia co 14 dni do Gandawy d.5-8 grudnia z przeładowaniem w Antwerpji, do Belfasten co tydzień z przeładowaniem w Hamburgu. Do Londynu co czwartek: do Libawy - co czwartek i do Rygi dn.7-go grudnia. Bardzo szczegółowych informacyj udziela Two Akc. "Sandelis" w Kłajpedzie.-

L i t w i n i z a c j ą w K ł a j p e d z i e .- Jak dowiaduje się "Memeler Dampfboot" znowu trzem urzędnikom portowego urzędu budowlanego wymówiono posady. Jeden z usuwanych urzędników pracuje w tym urzędzie 26 lat. Oprócz tych 3 urzędników portowego urzędu budowlanego usuniętych zostaje 3 pilotów. Wszyscy ci urzędnicy otrzymali wymówienie posad na rzekomej podstawie, iż posady ich zostały skreślone w budżecie. Uzasadnienie to wydaje się tem osobliwszem, że jak słychać, posady te w rzeczywistości zostaną ponownie obsadzone. W jednym wypadku został już mianowany nowy urzędnik, naturalnie Litwin.-

---------oooOOOooo---------